

Uchwała Nr 341/2025

ZARZĄDU POWIATU ŻUROMIŃSKIEGO

z dnia 8 października 2025 r.

w sprawie: zarządzenia konsultacji „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2032”.

Na podstawie art. 32 ust.2 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107 z późn. zm.) oraz § 5 Uchwały Nr XXXII/313/14 Rady Powiatu Żuromińskiego z dnia 19 lutego 2014 r. w sprawie przyjęcia Zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu żuromińskiego (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego, poz.1849) uchwała się, co następuje:

§1.

1. Zarządza się konsultacje „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2032” stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.
2. Celem konsultacji jest zebranie opinii i uwag w związku z przygotowaniem „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2032”.
3. Konsultacje mają charakter opiniodawczy. Zgłaszane w trakcie konsultacji uwagi i opinie będą podlegały ocenie przez Zarząd Powiatu.
4. Konsultacje przeprowadza się na terenie powiatu żuromińskiego w formie:
 - 1) internetowego forum dyskusyjnego (konsultacyjnego) z użyciem strony internetowej powiatu Portal Konsultacji społecznych Powiatu Żuromińskiego w terminie od dnia 9 października 2025 r. do dnia 23 października 2025 r.
 - 2) poczty tradycyjnej na adres: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Lidzbarska 27, 09-300 Żuromin.

§2.

Konsultacje koordynuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie, **osobą** odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji jest pani Zuzanna Rydzyńska– koordynator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

§3

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Zarządu Powiatu.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STAROSTA ŻUROMIŃSKI

mgr Jerzy Rzymowski

Uzasadnienie do Uchwały

Opracowanie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2032 jest wykonaniem nałożonego na powiat obowiązku „...*opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*” wynikającego z art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 ze zm.) i jest ona kontynuacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2024 przyjętej przez Radę Powiatu Żuromińskiego.

STAROSTA ŻUROMIŃSKI

mgr Jerzy Rzymowski

**POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2025 - 2032**

ŻUROMIN 2025

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Zgodność celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z polskim ustawodawstwem.	4
3. Charakterystyka powiatu żuromińskiego.....	5
3.1 Położenie geograficzne powiatu żuromińskiego.....	5
3.2 Demografia.....	5
3.3 Ekologia.....	7
3.4 Rynek pracy.....	9
3.5. Sytuacja mieszkaniowa.....	11
3.6 Ochrona zdrowia.....	11
3.7 Środowisko kulturowe.....	13
3.8 Edukacja.....	13
4. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie powiatu żuromińskiego.....	17
4.1 Pomoc społeczna na terenie powiatu żuromińskiego.....	17
4.2 Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu żuromińskiego.....	22
4.3. Bezrobocie.....	22
4.4 Ubóstwo.....	28
4.5 Niepełnosprawność.....	30
4.5.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.....	33
4.5.2. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie	35
4.5.3. Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie.....	36
4.5.4. Ośrodki Pomocy Społecznej.....	37
4.5.5. Zakłady Opieki Zdrowotnej.....	38
4.5.6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Żurominie.....	38
4.5.7. Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie.....	38
4.5.8. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Żurominie.....	39
4.5.9. Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie.....	41
4.5.10. Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy.....	44
4.6. Uzależnienia.....	45
4.7 Rodzina dysfunkcyjna.....	46
4.7.1 System opieki nad dzieckiem.....	50
4.8 Bezdomność.....	53
4.9 Przestępczość.....	55
5. Analiza SWOT.....	57
6. Wdrażanie Strategii. Misja, priorytety i cele operacyjne.....	63
7. Prognoza zmian.....	72
8. Źródła finansowania.....	73
9. Wdrażanie strategii, monitoring, ewaluacja.....	73
10. Zakończenie.....	74

1. Wprowadzenie

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie żuromińskim na lata 2025 – 2032 opracowano na podstawie: analizy aktów prawnych obowiązujących w dziedzinie polityki społecznej, analizy źródeł wewnętrznych – sprawozdań i informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie za lata 2022 – 2024, analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących sytuacji społecznej i demograficznej powiatu żuromińskiego, analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie, analizy danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu żuromińskiego w zakresie problemów społecznych za lata 2022 – 2024, analizy danych otrzymanych z Policji w zakresie przestępczości na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2022 – 2024.

Do opracowania dokumentu wykorzystano metody planowania strategicznego polegające na: analizie strategicznej, ocenie i definiowaniu problemów społecznych w powiecie żuromińskim, diagnozie sytuacji społecznej powiatu żuromińskiego - analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego, głównych obszarów problemowych (analiza SWOT) oraz określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań, określeniu zasad wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii.

Samorządy powiatowe stoją przed obowiązkiem realizacji wielu zadań w obszarze polityki społecznej, m.in. „[...]opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”. Jest to zadanie własne powiatu, którego podstawę prawną stanowi art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214).

Zwiększająca się ilość problemów społecznych, a także ich specyfika, uzależniona od typu społeczeństwa, jak i warunków prawno-ekonomicznych, stawiają jednostkę samorządu terytorialnego, jaką jest powiat, przed niezwykle ważnym, jak i trudnym zadaniem. Od efektywności rozwiązywania problemów społecznych zależy bowiem funkcjonowanie społeczności lokalnej. Pełnię osiąga ona, gdy jest w stanie skutecznie realizować swoje cele oraz zaspokajać potrzeby swych członków na różnych płaszczyznach.

Specyfika problemów społecznych leży w jej złożonej strukturze. Bardzo często wiele trudności przysparza identyfikacja problemu. Powodem tego jest fakt, iż problemy społeczne nie występują w pojedynkę. Zazwyczaj pojawienie się jednego problemu implikuje powstanie innego, np. bezrobocie powoduje ubóstwo, ubóstwo zaś przygotowuje dobry grunt pod rozwój patologii, które, z kolei, przyczyniają się do dysfunkcji rodziny, problemów wychowawczych itp. Zatem, by w jak największym stopniu minimalizować skutki problemów społecznych, należy dobrze zdiagnozować ich źródło, by podjęte działania były efektywne od samego początku.

Również zdefiniowanie problemu społecznego nie jest, wbrew pozorom, sprawą łatwą. W socjologii istnieje wiele szkół podejścia do problemów społecznych. Jednakże w przypadku polskiej rzeczywistości społecznej najtrafniejsza wydaje się być definicja prof. B. Misztal zgodnie z którą problemy społeczne są efektem procesu społecznego, który jest niezgodny z systemem wartości i ocen charakteryzujących dany etap rozwoju społeczeństwa ze względu na swoje natężenie, zakres występowania lub widzialność społeczną, oceniany jako uciążliwy dla całego społeczeństwa albo niektórych jego grup¹.

2. Zgodność celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z polskim ustawodawstwem.

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
- Ustawa z dnia 20 marca 2025r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego
- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych

¹ Misztal B. „Teoria socjologiczna a praktyka społeczna”, Towarzystwo Autorów i Wydaw. Prac Naukowych, Universitas, Kraków 2002.

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych

3. Charakterystyka powiatu żuromińskiego

3.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE POWIATU ŻUROMIŃSKIEGO

Powiat żuromiński położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, w odległości 150 km od Warszawy i 70 km od Płocka. Graniczy z sześcioma powiatami, tj.: mławskim, płońskim, sierpeckim (woj. mazowieckie), brodnickim i rypińskim (woj. kujawsko-pomorskie) oraz działdowskim (woj. warmińsko-mazurskie). Oś powiatu stanowi malowniczo płynąca rzeka Wkra. Obszar powiatu żuromińskiego wynosi 805 km². W jego skład wchodzi 3 miasta i 186 miejscowości położone na terenie 3 gmin miejsko – wiejskich: Żuromin, Lubowidz i Biezuń oraz 3 gmin wiejskich: Kuczbork – Osada, Lutocin i Siemiątkowo.

3.2 DEMOGRAFIA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 31 grudnia 2024 roku powiat żuromiński zamieszkiwany jest przez 35.122 osoby, z czego 50,7% stanowią kobiety, 49,3% mężczyźni. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 44 osoby na km². Stan ludności na dzień 31.12.2024 r. przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Stan ludności powiatu żuromińskiego na dzień 31.12.2024 r. z uwzględnieniem płci

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni
Powiat żuromiński	17 801	17 321

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z tendencją ogólnokrajową, w powiecie żuromińskim notuje się przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn, stanowią one 50,7% ludności powiatu.

Tabela 2. Stan ludności powiatu żuromińskiego w latach 2023 – 2024

Wyszczególnienie	2023	2024
Powiat żuromiński	35 486	35 122
Gmina Żuromin	13 295	13 198
Gmina Biezuń	4 539	4 478
Gmina Kuczbork – Osada	4 259	4 192
Gmina Lubowidz	6 264	6 196
Gmina Lutocin	3 963	3 919
Gmina Siemiątkowo	3 166	3 139

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 3. Ludność w powiecie żuromińskim w latach 2023-2024

Przedział/lata	2023	2024
Przedprodukcyjny 0-17 lat	6 498	6 363
Produkcyjny 18-59 lat K 18-64 M	20 681	20 311
Poprodukcyjny 60 lat i więcej K 65 lat i więcej M	8 307	8 448

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Obciążenie demograficzne: liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym na dzień 31. 12. 2024r.

	Powiat żuromiński	Województwo mazowieckie
Obciążenie demograficzne	41,6	38,2

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizując powyższe tabele zauważyć można zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a równocześnie zwiększającą się liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Według rzeczywistych liczb różnice przedstawiają się następująco: liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2023 w stosunku do roku 2024 zmalała o 135 osób, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 141 osób.

Tabela 5. Dane demograficzne- stan w dniu 31.12.2024r.

Wyszczególnienie	Powiat Żuromiński	Województwo mazowieckie
Gęstość zaludnienia osoby/km ²	43,5	154,9
Współczynnik feminizacji	103	109
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-4,93	-2,78
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	6 363	1 050 363
Ludność w wieku produkcyjnym	20 311	3 225 210
Ludność w wieku poprodukcyjnym	8 448	1 232 749

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Liczba zawieranych małżeństw w powiecie żuromiński w latach 2023 – 2024

Rok	2023	2024
Liczba małżeństw	145	129

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Powyższa tabela przedstawia rozkład ilości zawieranych związków małżeńskich w latach 2023 – 2024. Aktualnie obserwuje się spadek liczby zawieranych małżeństw.

Tabela 7. Poziom wykształcenia w powiecie żuromińskim stan w dniu 31.03.2021 roku (dane z ostatniego Spisu Powszechnego)

Poziom wykształcenia									
Ogółem	Wyższe	Policealne	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne	Podst. ukończone	Podst. nieukończone i bez wykształcenia
			Razem	Zawodowe	Ogólno kształcące				
36 348	5592	944	10 603	6 790	3 813	8 824	1 198	7 626	1 561

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Najliczniejszą grupę wśród mieszkańców powiatu żuromińskiego stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, kolejno z wykształceniem średnim zawodowym i podstawowym oraz wyższym.

3.3 EKOLOGIA

W powiecie żuromińskim obszar chroniony zajmuje ok. 60 tys. ha, co stanowi blisko 75% całej powierzchni powiatu. Są to grunty należące do Górznieńsko - Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego i tereny obszarów chronionego krajobrazu: Zieluńsko - Rzęgnowskiego Międzyrzecza Skrzy i Wkry, nadwkrzańskie oraz okolice Rybna i Lidzbarka. Do innych atrakcji przyrodniczych możemy zaliczyć:

- użytki ekologiczne,
- obszary chronionego krajobrazu,
- parki wpisane do rejestru zabytków,
- parki wiejskie - pomniki przyrody ożywionej.

W gminie Biezuń, w dolinie rzeki Wkry istnieje rezerwat przyrody "Gołuska Kępa" o powierzchni 9,90 ha stanowiący fragment lasu liściastego z drzewostanem olchy, jaworu i jesionu. Granicę rezerwatu stanowi w większości stare koryto rzeki Wkry. Opracowana została dokumentacja przyrodnicza dotycząca dwóch projektowanych rezerwatów "Bagno Siemcichy" o powierzchni 498 ha (gmina Żuromin i Lutocin) oraz "Bielawy Gołuskie" o powierzchni 128 ha (gmina Biezuń i Siemiątkowo).

Górznieńsko - Lidzbarski Park Krajobrazowy (o powierzchni ogólnej 27,8 tys. ha) na terenie powiatu zajmuje 5.230 ha, jest to północno - wschodnia część gminy Lubowidz. Na terenie tej gminy (rejon wsi Straszewy) znajduje się także użytk ekologiczny o powierzchni 6,89 ha.

W powiecie żuromińskim zarejestrowanych jest dziewięć parków podworskich (zabytkowe, miejskie). Parki zabytkowe (6 obiektów) chronione są z mocy ustawy z dnia 15.02.1962 r. o ochronie dóbr i pozostają pod nadzorem Konserwatora Zabytków. Zlokalizowane są na terenie gminy Kuczbork (Zielona, Chojnowo), Biezuń (Sławęcin) i Żuromin (Poniatowo, Chamsk i Kliczewo Małe).

Parki wiejskie w Bieżuniu i Siemiątkowie, ustanowione w 1986 r., pozostają pod nadzorem samorządów gminnych. Jedno z ciekawszych miejsc stanowi pomnik przyrody składający się z alei 75 lip drobnolistnych położonych w miejscowości Chromakowo w gminie Lutocin. Najwięcej pomników przyrody - 13 egzemplarzy znajduje się w Gminie Siemiątkowo, są to w zdecydowanej większości dęby szypułkowe. Ochroną obejmuje się ponadto obszary źródliskowe rzek Swojęcianki i Chraponianki, Skrwy i Okalewki oraz Przylepnicy na Wzniesieniach Mławskich.

Interesujące jest pojawienie się na terenie powiatu żuromińskiego siedlisk bobra. Skutki działalności bobrów - żeremia i tamy można obserwować w gminie Siemiątkowo, Żuromin i w gminie Lubowidz. Ponadto na terenie powiatu znalazł dobre warunki rozwoju bocian biały.

Prawie przez wszystkie gminy powiatu przepływa malownicza rzeka Wkra. Wiele fragmentów koryta rzeki posiada wyjątkowe walory krajobrazowe typu rzeczno, rzadko spotykane w kraju. Naturalne walory rzeki sprawiają, że tereny te stają się niezwykle atrakcyjne dla rozwoju turystyki i rekreacji. W bezpośrednim sąsiedztwie i w dolinie rzeki występują liczne elementy środowiska posiadające wysokie wartości przyrodnicze. Są to różnego rodzaju głębokie zatoki w brzegach, połączone z rzeką starorzecza lub boczne ramiona, starorzecza w dolinie, mokradła i inne.

Bardzo bogata jest fauna ssaków i kręgowców, szczególnie interesującą pod względem ekologicznym jest obserwowana inwazja bobra, ponadto stwierdzono występowanie innych rzadkich gatunków. Różnorodna jest również ichtiofauna Wkry. Występuje tutaj płoć, jelec, kielb i piskorz, leszcz, szczupak, okoń, brzana, lin, miętusy, kleń.

Stan czystości powietrza jest zadawalający - emisja tlenków azotu i siarki mieści się w dolnych granicach wartości dopuszczalnych. Podobnie przedstawia się koncentracja pyłu. Dodatkowo w powiecie uzyskano znaczny efekt zmniejszenia emisji zanieczyszczeń po modernizacji 8 kotłowni węglowych na olejowe w jednostkach samorządu terytorialnego. Inwestycje mogły być zrealizowane dzięki dotacjom z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz udziale Starostwa Powiatowego w Żurominie.

Troską władz samorządowych powiatu żuromińskiego jest stan czystości i zagospodarowania rzeki Wkry, która stanowi oś powiatu. Rzeka posiada wysokie naturalne walory przyrodnicze i jest niezwykle atrakcyjnym obszarem dla rekreacji i turystyki. Ze względu na to, że powiat żuromiński znajduje się na obszarze "Zielonych Płuc Polski", sprawy związane z ochroną przyrody, powietrza, wód i ziemi nabierają szczególnego znaczenia. Na terenie powiatu przewidywane jest wprowadzenie w najbliższej przyszłości zasad ekorozwoju. Walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu stwarzają warunki do rekreacji. Niezwykle bogato wyglądają możliwości dla osób, które szukają spokojnego wypoczynku z dala od wielkomiejskiego gwaru, jak również dla tych, którzy chcą inwestować

w rozwój turystyki. Czyste powietrze i woda przyciągają miłośników wędkarstwa. Zwarte kompleksy leśne stanowią raj dla grzybiarzy i dla myśliwych. Dużą atrakcją jest także ścieżka edukacyjno - ekologiczna o długości 9 km, która bierze swój początek w miejscowości Siemiątkowo - Rogale (gmina Siemiątkowo) i prowadzi przez las mieszany do wsi Siciarz, kończąc się przy ponad stuletniej sośnie będącej pomnikiem przyrody i studni odbudowanej na podłożu źródła naturalnego. Podobna ścieżka ekologiczna znajduje się w miejscowości Łazy (gmina Lubowidz), funkcjonuje również ścieżka dydaktyczna w Ośrodku Hodowli Zwierząt w Konopatach.

3.4 RYNEK PRACY

Powiat żuromiński zachowuje swój rolniczo - przemysłowy charakter. Dużą część mieszkańców stanowią rolnicy zajmujący się uprawą ziemi oraz hodowlą, w tym szczególnie drobiarską, ale także trzody chlewnej i bydła. Produkcja zwierzęca (drób, trzoda chlewna) odbywa się w formie chowu wielkofermowego.

W związku z dominującą produkcją rolniczą w powiecie, znaczącym problemem jest zarówno emisja gazów (odór) oraz wytwarzanych odpadów (gnojownica) powstające podczas chowu zwierząt gospodarskich. Skumulowane oddziaływanie nakładające się na danym terenie może wywierać niekorzystny wpływ na środowisko. W 2023 w powiecie żuromińskim powstało 28 kurników i 8 chlewni (źródło: Raport o stanie powiatu żuromińskiego za 2023 r.).

Powiat żuromiński charakteryzuje się stosunkowo niską lesistością - lasy stanowią 21,7% powierzchni powiatu (lesistość kraju wynosi 29,6%).

Tabela 8. Rodzaje podmiotów gospodarczych sektora publicznego w powiecie żuromińskim w latach 2021 – 2023

Rodzaje podmiotów sektora publicznego	Lata	Wartość
Sektor publiczny ogółem	2021	106
	2022	106
	2023	106
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	2021	85
	2022	85
	2023	85
Przedsiębiorstwa państwowe	2021	0
	2022	0
	2023	0
Spółki prawa handlowego	2021	1
	2022	1
	2023	1
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	2021	0
	2022	0
	2023	0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 9. Rodzaje podmiotów gospodarczych sektora prywatnego w powiecie żuromińskim w latach 2021 – 2023

Rodzaje podmiotów sektora prywatnego	Lata	Wartość
Sektor prywatny ogółem	2021	2 784
	2022	2 850
	2023	2 906
Osoby fizyczne	2021	2 393
	2022	2 444
	2023	2 479
Spółki handlowe	2021	105
	2022	111
	2023	118
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2021	3
	2022	3
	2023	3
Spółdzielnie	2021	13
	2022	13
	2023	11
Fundacje	2021	5
	2022	5
	2023	5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2021	81
	2022	85
	2023	89

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 10. Pracujący* według gmin w powiecie żuromińskim na dzień 31.12.2021r.

	Ogółem/na 1000 mieszkańców
Powiat	122
Żuromin	207
Biezuń	122
Kuczbork- Osada	60
Lubowidz	57
Lutocin	57
Siemiatkowo	59

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

* dane dotyczą liczby pracujących na 1000 mieszkańców

Tabela 11. Bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Kobiety	1104	976	915
Mężczyźni	965	879	858
Ogółem	2069	1855	1773

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy.

3.5. SYTUACJA MIESZKANIOWA

Tabela 12. Sytuacja mieszkaniowa w powiecie żuromińskim w 2021r.

Mieszkania [tyś.szt.]	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości
10 490	5,80	138,20 m ²

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 13. Liczba mieszkań, izb i powierzchni użytkowej mieszkań na terenie powiatu żuromińskiego w 2021r.

Jednostka terytorialna	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań na osobę
Żuromin	4420	19151	13598
Biežuń	1 300	6085	4687
Kuczbork- Osada	1 218	5636	4386
Lubowidz	1759	7659	6343
Lutocin	980	4787	4067
Siemiatkowo	814	3871	3221

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 14. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę na terenie powiatu żuromińskiego w 2023r.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m2]
Żuromin	32,5
Biežuń	31,7
Kuczbork- Osada	29
Lubowidz	29,2
Lutocin	27
Siemiatkowo	26

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

3.6 OCHRONA ZDROWIA

Tabela 15. Świadczenia zdrowotne na terenie powiatu żuromińskiego w 2024r.

Jednostka terytorialna	Miejsce udzielania świadczeń zdrowotnych
Żuromin	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDYK
	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej

	Niepubliczny Stomatologiczny ZOZ „KAREDENT”
	Przychodnia Lekarska PANACEUM
	Stacja Opieki-Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Caritas Diecezji Płockiej
	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej
Biezuń	Samodzielny Publiczny Miejsko – Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej
	Niepubliczny Stomatologiczny ZOZ „KAREDENT”
Kuczbork-Osada	Gminny Ośrodek Zdrowia w Kuczborku
	Niepubliczny Stomatologiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KAREDENT”
	Alfamed Centrum Medyczne w Zielonej
Lubowidz	Praktyka Lekarza Rodzinnego VENA
	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Syberii
	Filia Nr 1 Niepublicznego Stomatologicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej KAREDENT s.c.
	Ośrodek Zdrowia w Zieluniu
Lutocin	Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lutocinie
	ARS Medica NZOZ w Lutocinie
Siemiątkowo	Ośrodek Zdrowia w Siemiątkowie
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ASMED” Adrianna Maria Fulek- Przychodnia Lekarska w Siemiątkowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin.

Na terenie miasta Żuromin funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, w którym pomoc chorym udzielana jest w następujących oddziałach:

- Wewnętrznym – 30 łóżek,
- Dziecięcym – 8 łóżek,
- Chirurgicznym - 22 łóżka,
- Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej – 4 łóżka,
- Ginekologiczno-Położniczym – 7 łóżek,
- Opieki Paliatywnej – 6 łóżek,
- Rehabilitacyjnym – 16 łóżek,
- Noworodkowym – 4 łóżka,
- Anestezjologii i Intensywnej Terapii – 3 łóżka,
- Zakład Opiekuńczo – Lecznicy – 60 łóżek.

3.7 ŚRODOWISKO KULTUROWE

W powiecie żuromińskim znajdują się następujące ośrodki życia kulturalnego:

Gmina Żuromin:

- Żuromińskie Centrum Kultury,
- Powiatowo – Miejska Biblioteka Publiczna,
- Biblioteka Pedagogiczna w Żurominie,
- Klub Seniora przy Żuromińskim Centrum Kultury.

Gmina Biezuń:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Bieżuniu.

Gmina Kuczbork:

- Gminny Ośrodek Kultury w Kuczborku,
- Filia Gminnego Ośrodka Kultury w Zielonej,
- Klub Seniora w Zielonej,
- Klub Seniora w Kuczborku,
- Klub Seniora w Sarnowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kuczborku Osadzie,
- Filia Biblioteczna w Zielonej.

Gmina Siemiatkowo:

- Biblioteka - Ośrodek Kultury w Siemiatkowie.

3.8 EDUKACJA

Wykaz szkół i placówek oświatowych znajdujących się na terenie powiatu żuromińskiego:

Gmina Żuromin:

- Samorządowe Przedszkole Nr 1 w Żurominie,
- Przedszkole Samorządowe Nr 2 w Żurominie,
- Miejsko – Gminny Żłobek w Żurominie,
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurominie,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurominie,

- Szkoła Podstawowa w Raczynach,
- Szkoła Podstawowa w Będziminie,
- Szkoła Podstawowa w Poniatowie,
- Szkoła Podstawowa w Chamsku,
- Liceum Ogólnokształcące w Żurominie,
- Zespół Szkół Techniczno - Zawodowych w Żurominie,
- Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Żurominie.

Gmina Biezuń:

- Zespół Placówek Oświatowych w Bieżuniu,
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Sławęcinie,
- Liceum Ogólnokształcące w Bieżuniu.

Gmina Kuczbork:

- Zespół Placówek Oświatowych w Kuczborku,
- Zespół Placówek Oświatowych w Zielonej,
- Szkoła Podstawowa w Gościszce,
- Szkoła Podstawowa w Chojnowie,
- Zespół Szkół im. Batalionów Chłopskich Zielonej.

Gmina Siemiatkowo:

- Zespół Szkół w Siemiatkowie,
- Szkoła Podstawowa w Łaszewie.

Gmina Lubowidz:

- Zespół Szkół w Lubowidzu,
- Zespół Szkół w Syberii,
- Zespół Szkół w Zieluniu.

Gmina Lutocin:

- Zespół Szkół Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lutocinie,
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Swojęcinie,
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Przeradzu Małym,
- Zespół Szkół Samorządowe Przedszkole w Lutocinie.

Tabela 16. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2021 – 2023

Jednostka terytorialna	Uczniowie	
	2021/2022	2022/2023
Szkoły Podstawowe (bez specjalnych)		
Gmina Żuromin	1316	1542
Gmina Biezuń	345	318
Gmina Kuczbork	351	319
Gmina Siemiątkowo	274	251
Gmina Lubowidz	496	474
Gmina Lutocin	338	318
RAZEM	3120	3222

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych Urzędów Gmin.

Analiza danych z powyższej tabeli wskazuje na rosnącą liczbę uczniów w oddziałach szkół podstawowych na terenie Gminy Żuromin, w pozostałych gminach notuje się niewielkie spadki liczby uczniów.

Na terenie powiatu żuromińskiego funkcjonuje również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Teren działania poradni obejmuje miasto Żuromin oraz gminy: Żuromin, Kuczbork, Lutocin, Lubowidz, Biezuń, Siemiątkowo.

Celem poradni jest udzielanie dzieciom od momentu urodzenia i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, wspomaganie przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Diagnozowanie dzieci i młodzieży jest prowadzone w szczególności w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu.

Pomoc, o której wyżej mowa, jest udzielana w szczególności w formie:

1. Indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży,
2. Terapii rodziny,
3. Grup wsparcia,
4. Prowadzenia mediacji,
5. Interwencji kryzysowej,
6. Warsztatów,
7. Porad i konsultacji,
8. Wykładów i prelekcji,

9. Działalności informacyjno-szkoleniowej.

Realizowanie przez poradnię zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, polega w szczególności na:

1. Udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom pomocy:
 - a) w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, w tym w rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I–III szkoły podstawowej,
 - b) w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego,
 - c) w rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów;
2. Współpracy z przedszkolami, szkołami i placówkami w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;
3. Współpracy, na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego bądź pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego, w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego;
4. Udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;
5. Podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
6. Prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli;
7. Udzielaniu, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i specjalistom.

Powyższe zadania są realizowane w szczególności w formie:

1. Porad i konsultacji,
2. Udziału w spotkaniach nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów,
3. Udziału w zebraniach rad pedagogicznych,
4. Warsztatów,
5. Grup wsparcia,
6. Wykładów i prelekcji,
7. Prowadzenia mediacji,

8. Interwencji kryzysowej,
9. Działalności informacyjno-szkoleniowej,
10. Organizowania i prowadzenia sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności poprzez wymianę doświadczeń.

Podsumowując powyższe informacje, stwierdzić można, że powiat żuromiński posiada dość dobrze rozbudowaną bazę edukacyjną. Jednakże problem stanowi zbyt małe zainteresowanie podjęciem nauki w szkołach zasadniczych zawodowych oraz technikach. W związku z tym konieczna jest promocja tego typu szkolnictwa i dopasowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

4. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie powiatu żuromińskiego

Świat wokół nas zmienia się w zawrotnym, zaskakującym nas tempie. Niejednokrotnie sami zaskoczeni jesteśmy tym, jak sytuacja w dniu obecnym inna jest od tego, z czym mieliśmy do czynienia wczoraj. Czasami zdajemy sobie sprawę, jak niewielki krok potrzebny jest ku temu, by radykalnie zmienić swoje życie na lepsze, ale jeszcze prościej - na gorsze. Wiele z problemów społecznych, z którymi borykają się ludzie jest wynikiem takich właśnie zmian - zmian nagłych, zaskakujących, do których nie byli oni przygotowani. Innym powodem jest wyuczona bezradność, dziedziczenie niemożności radzenia sobie w życiu, wyuczona bierność w dążeniu do poprawy swego bytu. Innym jeszcze – nieszczęśliwy wypadek, splot niesprzyjających okoliczności.

Bez względu na to, jakie źródło mają przedstawione poniżej problemy społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy powiatu żuromińskiego, faktem jest, iż trzeba dołożyć wszelkich możliwych starań, by sytuacje te przezwyciężyć oraz pomóc dotkniętym tymi problemami ludziom w rozpoczęciu godnego życia.

4.1 POMOC SPOŁECZNA NA TERENIE POWIATU ŻUROMIŃSKIEGO

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie jest jednostką organizacyjną powiatu żuromińskiego utworzoną uchwałą Rady Powiatu Żuromińskiego.

PCPR wykonuje zadania powiatu z zakresu:

- pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej),
- pieczy zastępczej,
- wspierania osób niepełnosprawnych.

PCPR jest samodzielną jednostką organizacyjno - budżetową, podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu Żuromińskiego i wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. PCPR

prowadzi gospodarkę finansową w formie jednostki budżetowej. Starosta przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością, w szczególności w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, domu pomocy społecznej.

Zakres działania PCPR

1. Do zadań własnych Powiatu realizowanych przez Powiatowe Centrum należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 3) prowadzenia specjalistycznego poradnictwa;
- 4) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 5) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielniania;
- 6) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 8) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
- 9) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej albo centrum usług społecznych dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 10) finansowanie;

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
- 11) przekazywanie do biura informacji gospodarczej, o której mowa w art. 193 ust.8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - 12) sporządzenie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - 13) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
 - 14) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ich aktualizacja i usuwanie;
 - 15) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
 - 16) kierowanie i umieszczanie osób w domu pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym;
 - 17) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
 - 18) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 19) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 20) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
 - 21) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
 - 22) sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;

- 23) opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 24) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 25) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 26) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej tych osób;
- 27) dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związkach z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.
- 28) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 29) zlecanie zadań w części dotyczącej rehabilitacji społecznej zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 30) realizacji innych programów zatwierdzanych przez PFRON;
- 31) gospodarowanie środkami PFRON;
- 32) wykonywanie zadań organizatora pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku;
- 33) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 34) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

2. Do zadań Powiatu z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiatowe Centrum należy:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji,

- oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
 - 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
 - 5) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

W skład struktury organizacyjnej PCPR wchodzi następujące stanowiska pracy:

- dyrektor,
- ds. osób niepełnosprawnych,
- ds. wsparcia społecznego,
- starszy pracownik socjalny,
- główny księgowy,
- ds. księgowości,
- ds. kadrowo - administracyjnych,
- koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- sprzątaczką.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi też Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne.

Rodzaje pomocy świadczonej przez Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne:

- poradnictwo prawne poprzez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów i innych,
- poradnictwo psychologiczne poprzez konsultacje, poradnictwo, diagnozę, profilaktykę i terapię,
- informowanie i pomoc w załatwianiu spraw służących prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

Na terenie powiatu żuromińskiego działają następujące jednostki z zakresu pomocy społecznej:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieżuniu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutocinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuczborku,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubowidzu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatkowie.

4.2 ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE POWIATU ŻUROMIŃSKIEGO

Powiat żuromiński może się poszczycić wielkim zaangażowaniem społecznym w pomoc ludziom potrzebującym. Oprócz działającego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej wraz z wykwalifikowaną kadrą i jednostkami pomocniczymi, na terenie powiatu działają organizacje pozarządowe, które pełnią dość istotną rolę w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Ich działalność opiera się na organizowaniu się w związki, fundacje i stowarzyszenia oraz działanie w zakresie wsparcia, samopomocy, rozwijania współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi placówkami. Te organizacje najlepiej znają potrzeby swoich podopiecznych i najskuteczniej je zaspokajają. Taka forma działania jest też najtańsza. Dlatego też należy wspierać je w merytorycznym działaniu i finansowo. Na terenie powiatu żuromińskiego działają organizacje pozarządowe, których celem, poza pomocą osobom niepełnosprawnym, jest udzielanie wsparcia najbardziej potrzebujący.

Wśród nich należy wymienić organizacje takie jak:

- Caritas Diecezji Płockiej - Stacja Opieki – Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego w Żurominie,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Żurominie,
- Polski Związek Niewidomych – Koło Terenowe w Żurominie.
- Stowarzyszenie „Katharsis” – Kraina dobrego życia,
- Stowarzyszenie „Siła Mam”,
- Stowarzyszenie Społeczno- Oświatowe „Filar Nowej Perspektywy”,
- Stowarzyszenie społeczno- kulturowe WZU,
- Stowarzyszenie Wagon Inicjatyw,
- Stowarzyszenie Na pograniczu,
- Stowarzyszenie „Viktoria Lubowidz”,
- Polski Czerwony Krzyż, Zarząd Rejonowy w Żurominie.

4.3. BEZROBOCIE

Bezrobocie jest to problem społeczno – gospodarczy polegający na tym, iż pewna część społeczeństwa znajdująca się w wieku produkcyjnym, zdolna do pracy i deklarująca chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobocie występuje wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń. W Polsce istnieją dwa źródła informacji

o bezrobociu, które posługują się nieco innymi definicjami bezrobocia. Pierwsze źródło informacji oparte jest na statystyce urzędów pracy, które na bieżąco rejestrują osoby poszukujące pracy. Definicję ustawową bezrobotnego wskazuje Ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025r. poz. 620). Pod pojęciem bezrobotnego rozumie się zwykle osobę niezatrudnioną i niewykonującą pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub danej służbie. Drugie źródło informacji o poziomie bezrobocia opiera się na kwartalnym badaniu przez GUS – badaniu aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), obejmującym 55 tys. gospodarstw domowych. W badaniu tym do kategorii bezrobotnych zostały zaliczone osoby w wieku 15 lat i więcej, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni, aby znaleźć pracę,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

GUS bada aktywność zawodową w oparciu o w/w definicję bezrobotnego w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Nasilenie zjawiska bezrobocia w danej populacji opisuje „stopa bezrobocia”. Jest to wielkość statystyczna - stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia oblicza się różnie, w zależności od przyjętej definicji osoby bezrobotnej. Najczęściej praktykowane jest podawanie stopy bezrobocia rejestrowanego, do wyliczenia w którym przyjmuje się, że bezrobotny to osoba, która jest aktualnie zarejestrowana zgodnie z prawem w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako poszukująca pracy.

Istnieją różne klasyfikacje bezrobocia. Uwzględniając akceptację warunków płacowych na rynku pracy wyróżnia się:

- bezrobocie dobrowolne (naturalne) - obejmuje osoby, które z różnych subiektywnych względów nie podejmują pracy zarobkowej, mimo istnienia wolnych miejsc pracy (najczęściej nie godzą się na warunki proponowane przez pracodawców),
- bezrobocie przymusowe - obejmuje osoby, które skłonne byłyby zaakceptować istniejące stawki płac, lecz nie znajdują wolnych miejsc pracy.

Z kolei ze względu na czas trwania rozróżniamy:

- bezrobocie krótkookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy do 3 miesięcy od jej utraty,
- bezrobocie średniookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 4 do 6 miesięcy,
- bezrobocie długookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 7 do 12 miesięcy,
- bezrobocie długotrwale (chroniczne) – dotyczy z kolei osób pozostających bez pracy znacznie dłużej niż 12 miesięcy.

Możemy również dokonać podziału na:

- bezrobocie jawne – ujęte w statystykach bezrobocia,
- bezrobocie ukryte – utajone lub „bezrobocie wśród zatrudnionych”,

- bezrobocie frykcyjne.

Z uwagi na zasięg bezrobocie dzieli się na:

- powszechne - dotyczy całego kraju i jest zjawiskiem masowym,
- lokalne - bezrobocie związane z sytuacją lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Przedstawione poniżej dane wskazują, że liczba osób bezrobotnych w kraju i w powiecie żuromińskim na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada. W Polsce na koniec 2022 roku było 812 tysięcy osób bez pracy. W roku 2023 nastąpił spadek o 24 tysiące, po czym w 2024 roku spadek wynosił tylko 2 tysiące. Struktura bezrobocia w powiecie żuromińskim w latach 2022-2024 prezentują poniższe tabele i wykresy.

Tabela 17. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2022-2024

	Rok	Stopa bezrobocia	Liczba bezrobotnych	kobiety	
				ogółem	%w stosunku do bezrobotnych
Powiat Żuromiński	2022	16,4	2069	1104	53,4
	2023	13,8	1855	976	52,6
	2024	13,5	1773	915	51,6

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

Tabela 18. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach Powiatu Żuromińskiego w latach 2022 – 2024

Gmina	2022	2023	2024
Gmina Żuromin	740	661	652
Gmina Biezuń	251	231	216
Gmina Kuczbork	293	231	225
Gmina Lubowidz	420	385	353
Gmina Lutocin	206	178	166
Gmina Siemiątkowo	159	169	161
Ogółem	2069	1855	1773

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

Na przestrzeni lat 2022-2024 zauważa się spadek liczby osób bezrobotnych w powiecie żuromińskim.

Tabela 19. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2022– 2024 wg wieku

Rok	Bezrobotni wg wieku					
	18-24 lat	25 – 34 lat	35 – 44 lat	45 – 54 lat	55 – 59 lat	60 – 64 lat

2022	309	582	486	375	201	119
2023	298	489	435	362	171	100
2024	243	446	438	381	158	107

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

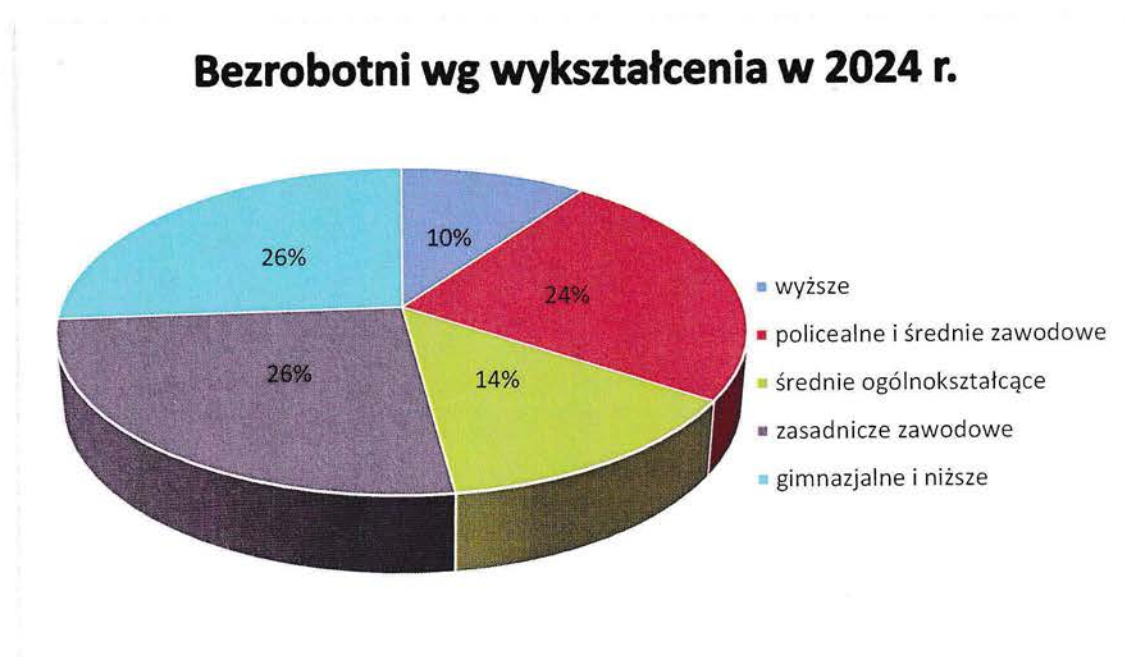
Tabela 20. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2022 – 2024 wg wykształcenia

Rok	Bezrobotni wg wykształcenia					
	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i niższe	Ogółem
2022	248	510	273	533	505	2069
2023	208	483	241	471	452	1855
2024	178	430	242	463	460	1773

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

Dane z tabel wskazują, że z roku na rok zmniejsza się liczba bezrobotnych. Analizując rozkład bezrobocia wg wykształcenia, zauważyć można, iż największa stopa bezrobocia jest wśród osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Drugą, co do wielkości, grupą bezrobotnych są osoby posiadające wykształcenie policealne i średnie zawodowe, a następnie – średnie ogólnokształcące i na końcu wyższe.

Wykres 1. Struktura bezrobocia na terenie powiatu żuromińskiego w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Przyczyny bezrobocia na terenie powiatu żuromińskiego są bardzo zróżnicowane. Do najczęstszych zalicza się:

- ekonomiczno – gospodarcze wynikające z braku nowych miejsc pracy,
- likwidację miejsc pracy,
- poziom wykształcenia niedostosowany do nowych proponowanych przez pracodawców miejsc pracy,
- niską lub brak motywacji do poszukiwania zatrudnienia.

Bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia:

- średni poziom aktywności w poszukiwaniu pracy,
- brak doświadczenia zawodowego,
- brak dyspozycyjności, szczególnie dotyczy to osób studiujących zaocznie.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żurominie w ramach środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego były objęte aktywizacją w ramach poniższych form:

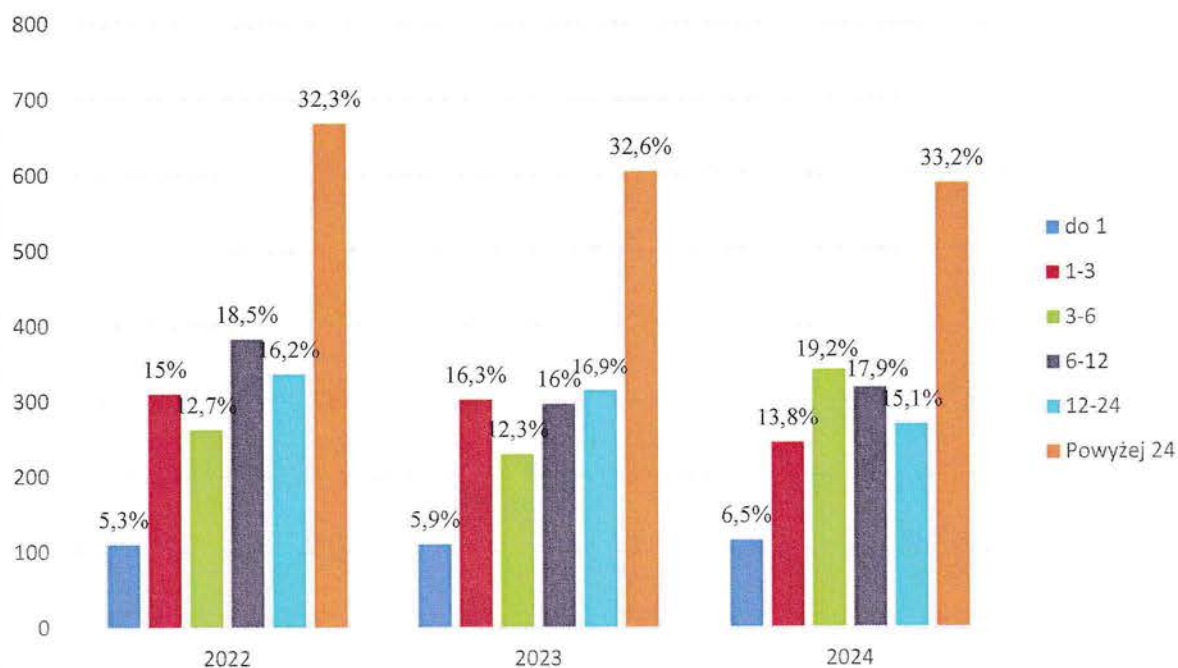
- zatrudnienie w ramach robót publicznych,
- zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych,
- odbywanie stażu u pracodawcy bez nawiązywania stosunku pracy,
- szkolenie mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji
- zwiększających szansę na podjęcie zatrudnienia,
- zatrudnienie w ramach wyposażonego stanowiska pracy,
- wykonywanie prac społecznie użytecznych,
- przekazanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Tabela 21. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie żuromińskim w latach 2022 - 2024

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	2022	2023	2024
do 1	110	110	115
1-3	310	302	244
3-6	262	229	341
6-12	383	296	317
12-24	336	314	268
Powyżej 24	668	604	588
Ogółem	2069	1855	1773

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Wykres 2. Bezrobotni w powiecie żuromińskim wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Na podstawie analizy powyższej tabeli oraz wykresu zauważyć można, iż wg czasu pozostawania bez pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, pozostające bez pracy powyżej 24 miesiące. W tym, i tak złożonym problemie, jest to wyjątkowo negatywne zjawisko, świadczące o ciągłej potrzebie doskonalenia instrumentów rynku pracy, a tym samym zmniejszające szanse na znalezienie pracy przez osoby tak długo bezrobotne. Osoby niepracujące przez tak długi okres wymagają ponownego przeszkolenia przez potencjalnego pracodawcę, a tym samym zwiększenia nakładów na pracownika. W dobie ciągłego dążenia do ograniczenia kosztów osobowych przez pracodawcę, bardziej skłonni są oni do zatrudniania osób, które w miarę na bieżąco poszerzają swoje informacje branżowe, a tym samym są bardziej efektywni. Tak więc bardzo ważne jest organizowanie kompleksowej pomocy osobom długotrwale bezrobotnym.

Tabela 22. Bezrobocie jako powód przyznania pomocy społecznej w latach 2022 – 2024

Powód przyznania pomocy społecznej	2022	2023	2024
Bezrobocie	344	351	311

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Bezrobocie wywołuje negatywne skutki społeczne w sferze ekonomicznej i psychospołecznej, które nasilają się w miarę wydłużenia się okresu pozostawania bez pracy. W przypadku zazwyczaj trwale bezrobotnych osób prowadzi do m.in.:

- pogorszenia standardu i jakości życia,
- narastania problemu związanego z zagospodarowaniem czasu wolnego,

- pojawienia się poczucia krzywdy, frustracji,
- izolacji społecznej,
- powstania stresu i utraty stabilizacji prowadzącej do niemożności podejmowania racjonalnych decyzji,
- utraty kwalifikacji zawodowych,
- pogorszenia stanu zdrowia osób bezrobotnych,
- rozszerzenia sfery ubóstwa,
- obniżenia poczucia własnej wartości, utraty autorytetu w rodzinie,
- powstania dyskomfortu psychicznego i poczucia bezsilności, apatii, zniechęcenia,
- wzrostu konfliktów społecznych oraz zjawisk niepożądanych (zachowań patologicznych) takich jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa,
- ograniczenia lub zaniechania uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym.

Długotrwale bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną osoby i rodziny. Zdarza się, że objęta tym zjawiskiem jest nawet cała rodzina, w której z upływem czasu pojawia się bierność i zjawisko patologii (głównie nadużywanie alkoholu) i która nie potrafi przystosować się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku.

Piętno bezrobocia wpływa nie tylko na bezrobotnych dorosłych, ale także i na ich dzieci, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno - ekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność.

Rodziny, w których żyją osoby bezrobotne, szczególnie długotrwale pozostające bez prawa do zasiłku, z konieczności stają się klientami pomocy społecznej. Równowaga lokalnego rynku pracy to jeden z najważniejszych celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczego każdego miasta, tak w wymiarze czasu bieżącego jak i wymiarze wielu lat, bliższej i dalszej przyszłości.

4.4 UBÓSTWO

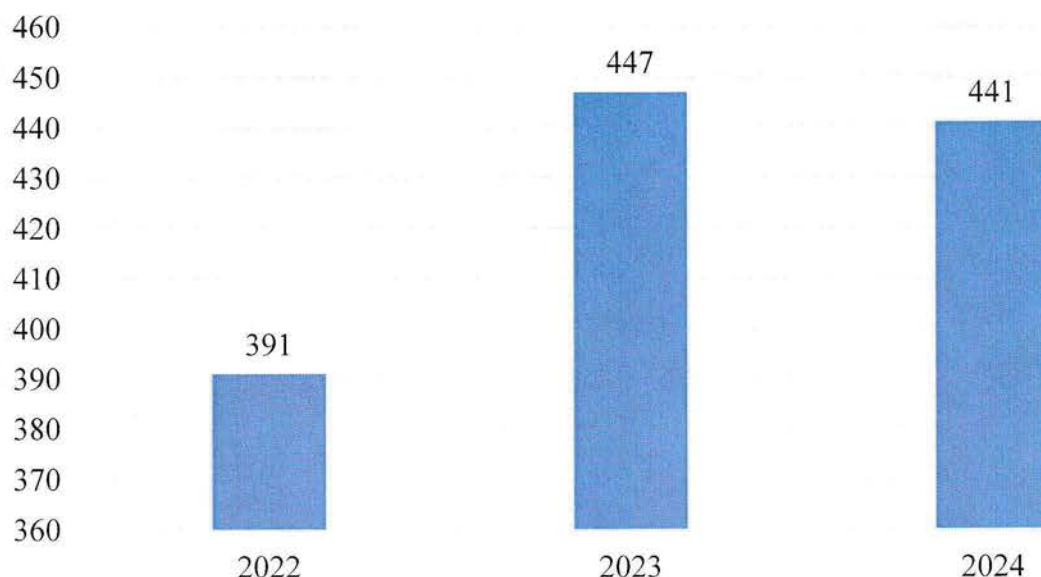
Zjawisko ubóstwa w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy społeczne. Coraz silniejszym czynnikiem determinującym status ekonomiczny, w tym sytuację materialną jednostki i jej rodziny, jest zajmowane miejsce na rynku pracy. Ubóstwem są zagrożone przede wszystkim te osoby, które zostały wyparte z rynku pracy na skutek bezrobocia. Wyraźnie widać, iż na obszarze powiatu żuromińskiego istnieje silna korelacja między ubóstwem, a zjawiskiem bezrobocia.

Kwalifikując klientów miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej do grupy ludzi ubogich, za główne kryterium przyjmuje się wysokość dochodów danego gospodarstwa domowego. Ubóstwo jest więc zatem określane nie na zasadzie funkcjonowania w warunkach charakterystycznych dla ubóstwa, lecz z odpowiednio niskimi źródłami finansowymi. Należy jednak pamiętać, iż ubóstwo jest następstwem długotrwałego pozostawania bez odpowiedniej ilości środków finansowych, zapewniających godny byt, pozwalający zaspokoić wszystkie elementarne potrzeby ludzkie.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę ubóstwa na terenie powiatu żuromińskiego na przestrzeni ostatnich trzech lat. Przyjmując stan ludności powiatu żuromińskiego w ilości 35.122 mieszkańców na dzień 31.12.2024 roku, pomoc społeczną z tytułu ubóstwa przyznano 1,25 % populacji powiatu.

Wykres 3. Liczba osób, dla których jedną z przyczyn przyznania pomocy było ubóstwo w latach 2022 – 2024

Ubóstwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego.

4.5 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Na potrzeby niniejszego dokumentu posłużymy się pojęciem niepełnosprawności wskazanym w art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Mówi ona, że niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wykonywania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Przyjmuje się tu kryterium prawne, według którego do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy, w tym:

- orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, tj. lekkiego, umiarkowanego lub znacznego,
- orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy oraz o niezdolności do samodzielnej egzystencji - na podstawie odrębnych przepisów,
- orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia,
- orzeczenie organu rentowego ZUS, MSWiA, MON wydane przed 01 stycznia 1998 roku o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów,
- orzeczenie KRUS wydane przed 01 stycznia 1998 roku o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dla celów pozarentowych, w tym ulg i uprawnień oraz świadczeń pomocy społecznej, o niepełnosprawności orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Wydają orzeczenia:

1. Dla osób przed 16 rokiem życia bez ustalenia stopnia niepełnosprawności, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

2. Dla osób powyżej 16 roku życia z ustaleniem stopnia niepełnosprawności tj.:

- znaczny stopień niepełnosprawności - do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji; niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację,

- umiarkowany stopień niepełnosprawności - do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,

- lekki stopień niepełnosprawności - do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,

Istnieje wiele rodzajów niepełnosprawności. W rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zostały one pogrupowane w 12 pozycjach:

- 01-U – upośledzenie umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,

- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Powyższa kodyfikacja jest ściśle związana z ulgami i uprawnieniami przysługującymi osobom niepełnosprawnym. Orzecznictwo rentowe, w celu ustalenia prawa do renty (orzeczenia wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych), wyszczególnia trzy rodzaje orzeczeń:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz celowość przekwalifikowania.

Orzeczenia są obecnie wydawane także przez lekarza rzeczoznawcę Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za niepełnosprawne, z tym że:

- osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Problem osób niepełnosprawnych, które nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów życiowych, jest bliski zarówno pracownikom samorządowym, jak i społeczności lokalnej powiatu żuromińskiego.

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są przez władze powiatu żuromińskiego przede wszystkim w oparciu o Ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, która definiuje rehabilitację osób niepełnosprawnych jako „*zespół działań organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania osób niepełnosprawnych, jakości życia i integracji społecznej, przy aktywnym uczestnictwie tych osób*” oraz w oparciu o utworzony „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie żuromińskim”.

Starania władz powiatu koncentrują się na niesieniu szeroko rozumianej pomocy osobom chorym, starszym, niepełnosprawnym. W ramach tej działalności, prowadzone są różne programy i projekty. W powiecie żuromińskim funkcjonują placówki służące swoją pomocą osobom niepełnosprawnym, zalicza się do nich:

4.5.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

Celem działania Centrum jest realizacja zadań powiatu w zakresie pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej, a także inspirowanie, nadzorowanie i koordynowanie działań powiatowych jednostek pomocy społecznej.

W zakresie zadań finansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Centrum realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej:

- dofinansowanie w części lub całości kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- dofinansowanie likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej oraz pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w ramach realizacji programu „Aktywny samorząd”,
- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wniosek osoby indywidualnej niepełnosprawnej,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące liczby osób objętych różnymi formami rehabilitacji społecznej oraz wielkości środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej.

Tabela 23. Plan finansowy PFRON w latach 2022-2024 wynosił:

	2022r.	2023r.	2024r.
Rehabilitacja społeczna	442 675,00	539 865,00	677 921,00
Warsztaty terapii zajęciowej	750 984,00	855 384,00	977 184,00
Razem	1 193 659,00	1 395 249,00	1 655 105,00

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej. W ramach tego zadania osoby niepełnosprawne mogą uzyskać dofinansowanie do:

- uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,

Tabela 24. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

		2022	2023	2024
Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w turnusie rehabilitacyjnym z opiekunami	Liczba osób	72	69	89
	Kwota	109 137,00	118 817,00	171 519,00

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,

Tabela 25. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

		2022	2023	2024
Sprzęt rehabilitacyjny	Liczba osób	8	11	21
	Kwota	26 500,00	49 878,00	56 965,60
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Liczba osób	196	208	238
	Kwota	246 685,75	303 531,00	410 686,22
Razem	Liczba osób	204	219	259
	Kwota	273 185,75	353 409,00	467 651,82

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,

Tabela 26. Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

		2022	2023	2024
Bariery architektoniczne	Liczba osób	3	3	1
	Kwota	37 265,86	60 809,35	21 316,93
Bariery w komunikowaniu się	Liczba osób	1	2	4
	Kwota	16 907,15	6 829,55	11 923,25
Bariery techniczne	Liczba osób	1	0	2
	Kwota	6 175,00	0,00	5 510,00
Razem	Liczba osób	5	5	7
	Kwota	60 348,01	67 638,90	38 750,18

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

Poza wcześniej wymienionymi działaniami, pracownicy PCPR udzielają informacji na temat możliwości uzyskania pomocy, regulacji prawnych i programów adresowanych do osób niepełnosprawnych. PCPR realizuje finansowany ze środków PFRON program „Aktywny samorząd”, którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji.

Tabela 27. Dofinansowanie w ramach programu „Aktywny samorząd”

		2022	2023	2024
Moduł I	Liczba osób	8	6	10
	Kwota	49 505	132 728,50	67 462
Moduł II	Liczba osób	11	14	16
	Kwota	41 390	66 307,50	72 732
Obsługa programu, promocja, ewaluacja	Kwota	5 746	12 934	9 110
Łącznie		96 641	211 970	149 304

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

4.5.2. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie

Zespół prowadzi orzecznictwo osób dorosłych i dzieci do lat 16-tu w celu ustalenia niepełnosprawności na potrzeby:

1. szkolenia,
2. odpowiedniego zatrudnienia,
3. korzystania z rehabilitacji,
4. korzystania z systemu pomocy społecznej,
5. konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
6. uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,
7. korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
8. korzystanie z ulg i uprawnień na podstawie art. 8 ust. 3a pkt 1 - Prawo o ruchu drogowym, ze względu na znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się,
9. korzystania z innych ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów,
10. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego,
11. uzyskania prawa do zamieszkania w oddzielnym pokoju (dotyczy osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich oraz osób, których niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju).

Ilość oraz rodzaj orzeczeń wydanych w 2024 r. przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności obrazują poniższe zestawienia:

Tabela 28. Liczba wydanych orzeczeń w 2024r. osobom powyżej 16 roku życia wg stopni niepełnosprawności, wieku i płci

Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć	
Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 i >	K	M
220	245	129	594	31	36	116	411	320	274

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie.

Tabela 29. Osoby, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w 2024r. wg wykształcenia oraz zatrudnienia (osoby powyżej 16 r. życia)

Wykształcenie					Zatrudnienie	
Mniej niż podst.	Podstawowe	Zasadnicze zawodowe	Średnie	Wyższe	Tak	Nie
39	214	149	141	51	79	515

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie.

Tabela 30. Orzeczenia wydane w 2024r. osobom poniżej 16 r. życia wg wieku i płci

Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
	0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
77	13	23	41	30	47

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie.

4.5.3. Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie

Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie jest placówką o charakterze stacjonarnym przeznaczony dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Zakres usług świadczonych przez Dom ustala się uwzględniając indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne mieszkańców.

Mieszkańcy Domu ze względu na bardzo zróżnicowane stany chorobowe wymagają stałej, a często indywidualnej opieki. Troska o zdrowie fizyczne i psychiczne staje się ważnym zadaniem personelu. Stosowane są dwa rodzaje rehabilitacji: rehabilitacja lecznicza i terapia zajęciowa, która jest częścią szeroko pojętej rehabilitacji oraz wszelkiego rodzaju ćwiczenia rekreacyjno-sportowe.

DPS posiada „Salę Doświadczenia Świata”- miejsce rekreacji i wyciszenia. Sala ta wyposażona jest w łóżko, kalejdoskop, kolumny wodne, tablice sensorów itd. W terapii zajęciowej prowadzone są zajęcia typowo manualne: wyszywanie, malowanie, wycinanie. Prace z terapii często eksponowane są

na wystawach. Mieszkańcy Domu chętnie uczestniczą w zajęciach muzykoterapii na świetlicy oraz w zajęciach w bawialni. Dom dysponuje stosunkowo bogatą ofertą w organizacji świąt, okazjonalnych uroczystościach oraz umożliwia udział w imprezach kulturalnych i turystycznych. Mieszkańcy mają zagwarantowane swobodne odbywanie praktyk religijnych, na terenie Domu znajduje się kaplica.

Mieszkańcy Domu mają zapewnioną:

- ochronę osobistą,
- poczucie intymności,
- niezależność dostosowana do swojego poziomu sprawności,
- swobodny kontakt ze środowiskiem (w zależności od stanu zdrowia),
- pokój mieszkalny jest помещением prywatnym zamieszkujących (postanowienie trudne do zrealizowania w pokojach wieloosobowych),

Obecnie Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie dysponuje 27 lokalami mieszkalnymi, w których mieszkają 64 osoby. Pokoje mieszkańców są 2-3 osobowe z wyposażeniem standardowym.

Pomieszczenia wspólne, użytkowane przez mieszkańców Domu to:

- pokój dzienny telewizyjny,
- stołówka,
- gabinet przedmedycznej pomocy doraźnej,
- pokój gościnny,
- pomieszczenia terapii,
- sala doświadczania świata,
- świetlica,
- kuchenki pomocnicze,
- pomieszczenia terapii ruchowej i rehabilitacji,
- palarnia,
- kaplica,
- pomieszczenia pralni.

4.5.4. Ośrodki Pomocy Społecznej

Na terenie powiatu żuromińskiego działa 6 miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej. W ramach swej działalności ośrodki podejmują również współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie np. przy umieszczaniu osób w Domach Pomocy Społecznej, orzekaniu o niepełnosprawności itp. Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej ośrodki udzielają osobom niepełnosprawnym pomocy w zakresie:

- pomocy finansowej (zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, zasiłki stałe, okresowe itp.),
- usługi i opiekę pielęgnacyjną,

- pomoc specjalistyczną (poradnictwo, terapia, praca socjalna),
- przyznawanie pomocy rzeczowej.

Tabela 31. Niepełnosprawność jako powód przyznania pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2022 – 2024

Powód przyznania świadczenia społecznego	2022	2023	2024
Niepełnosprawność	157	168	173

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego

4.5.5. Zakłady Opieki Zdrowotnej

Publiczne i Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w swoich działaniach realizują:

- leczenie ogólne i specjalistyczne,
- udzielają informacji o placówkach wsparcia i rehabilitacyjnych,
- kierują na leczenie szpitalne i w ośrodkach rehabilitacyjnych.

4.5.6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Żurominie

Celem poradni jest wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielanie dzieciom i młodzieży, ich rodzicom lub opiekunom, nauczycielom i wychowawcom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Poradnia realizuje swoje zadania przez prowadzenie działalności: diagnostycznej, terapeutycznej, doradczej i profilaktycznej.

4.5.7. Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie

Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie to szkoła publiczna w skład, której wchodzi Przedszkole Specjalne, Szkoła Podstawowa Specjalna, Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy. W Zespole Szkół Specjalnych w Żurominie organizowane są zajęcia dydaktyczne dla poszczególnych oddziałów zgodnie z ramowymi planami nauczania, zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka oraz udzielane kompleksowe wsparcie dla rodzin "Za Życiem" w ramach Wiodącego Ośrodka Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego na obszarze powiatu.

Głównym celem placówki jest edukacja, wychowanie oraz kształtowanie osobowości uczniów niepełnosprawnych intelektualnie.

W Zespole funkcjonuje:

- Przedszkole Specjalne,
- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.

Obecnie w Zespole Szkół Specjalnych w Żurominie edukacją, wychowaniem i opieką objętych jest:

- w przedszkolu - 15 uczniów od 3 do 9 roku życia,
- w szkole podstawowej - 23 uczniów w tym 7 podopiecznych w zespołach rewalidacyjno-wychowawczych,
- w szkole przysposabiającej do pracy - 18 uczniów.

W szkole zatrudniona jest wyspecjalizowana kadra pedagogiczna, przygotowana do pracy z osobami niepełnosprawnymi lub zagrożonymi niepełnosprawnością. Budynek szkoły jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada windę oraz pomoce dydaktyczne, sale i toalety dostosowane do potrzeb tych osób.

4.5.8. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Żurominie

Warsztaty Terapii Zajęciowej stwarzają 29 osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Uczestnikami Warsztatu są osoby niepełnosprawne, które ukończyły 18 lat, mają orzeczone znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności i posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ.

Realizacja zadań WTZ w Żurominie odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania u uczestników warsztatów:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Zajęcia terapeutyczne w poszczególnych pracowniach prowadzone są według programów terapii i planów zajęć dostosowanych do indywidualnych możliwości poszczególnych uczestników. Wiodącą metodą pracy w pracowniach jest metoda zajęć praktycznych przy zastosowaniu zarówno formy pracy indywidualnej jak i grupowej. Celem zajęć terapeutycznych jest prowadzenie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnej

do prowadzenia samodzielnego i aktywnego życia na miarę indywidualnych możliwości oraz podjęcia pracy.

Uczestnicy podczas zajęć terapeutycznych nabywają różnorodnych umiejętności, rozwijają sprawności manualne oraz uczą się: dokładności, cierpliwości, wytrwałości, odpowiedzialności, dbałości o powierzony sprzęt i materiał, bezpieczeństwa pracy oraz poczucia odpowiedzialności za wykonywaną pracę. Uczą się kompromisu i wzajemnych ustępstw, nawiązywania poprawnych relacji w grupie, respektowania i używania form grzecznościowych, samodzielnego rozwiązywania konfliktów, wyrażania uczuć, udzielania i przyjmowania pomocy. Kształtują spostrzegawczość, wyobraźnię, kreatywność, zaradność i samodzielność oraz postawę koleżeńską. Rozwijają poczucie estetyki, koordynację wzrokowo-ruchową oraz umiejętność czytania i pisanie. Poprzez swoje prace wyrażają siebie, co pozwala na ich lepsze poznanie i zrozumienie.

Zajęcia w Warsztacie odbywają się w 5 pracowniach:

- gastronomicznej,
- przyrodniczo-plastycznej,
- stolarskiej,
- krawiecko-artystycznej,
- multimedialnej.

We wszystkich pracowniach prowadzone są:

- aktywizacja społeczna i zawodowa oraz ogólny rozwój uczestników poprzez kształtowanie samodzielności oraz poprawę ich sprawności fizycznej i kondycji psychicznej,
- nauka rozpoznawania nominalów pieniężnych, dokonywania zakupów, planowania wydatków zgodnie z potrzebami, uwrażliwianie na potrzebę oszczędzania,
- wdrażanie do pracy zespołowej,
- stymulowanie procesów poznawczych: uwagi, pamięci i spostrzegania, wyobraźni, myślenia,
- nauka umiejętnego zachowania w miejscach publicznych i adekwatnego okazywania emocji do sytuacji,
- wyrabianie punktualności, systematyczności, dokładności, cierpliwości, wytrwałości i poczucia odpowiedzialności za wykonywaną pracę,
- wdrażanie do zachowania czystości w miejscu pracy oraz segregacji odpadów,
- nauka dbania o stan zdrowia i czystość osobistą,
- usprawnianie percepcji wzrokowej i wzrokowo-ruchowej, sprawności manualnej rąk i palców,
- rozwijanie umiejętności komunikacji społecznej oraz rozwiązywania problemów w trudnych sytuacjach międzyludzkich,
- podnoszenie samodzielności oraz wiary we własną wartość i przydatność społeczną oraz rozwój intelektualny,
- poprawienie samoobsługi i zaradności w czynnościach życia codziennego,
- kształtowanie preorientacji zawodowej.

- wdrażanie do przestrzegania zasad BHP i PPOŻ oraz regulaminu placówki,
- zwiększenie świadomości osób niepełnosprawnych w kwestii przysługujących im praw.

W ramach zajęć terapeutycznych prowadzony jest trening ekonomiczny, dzięki któremu uczestnicy uczą się rozpoznawania nominałów pieniężnych, operowania pieniędzmi, określania swoich potrzeb, dokonywania racjonalnych i samodzielnych zakupów oraz samodzielnego dojeżdżania do placówki środkami komunikacji.

W Warsztacie prowadzona jest rehabilitacja w zakresie kinezyterapii oraz psychoterapii, a uczestnicy znajdują się pod opieką pielęgniarki.

Wykonane przez uczestników na pracowniach tematycznych prace wystawiane są na wystawach i kiermaszach, gdzie znajdują nabywców. Dochód uzyskany ze sprzedaży prac i usług wykonanych w ramach zajęć przeznaczony jest na pokrycie wydatków związanych z integracją społeczną uczestników WTZ w Żurominie.

4.5.9. Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie

Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie jest samorządową jednostką budżetową, organizacyjnie wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej realizującą zadania samorządu powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej.

Statutowe zadania Powiatowego Urzędu Pracy określają w szczególności poniższe przepisy:

- ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r., poz. 620),
- ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o warunkach dopuszczalności powierzania pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r., poz. 621),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.),
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 113 ze zm.),
- ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 178),
- ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 83),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1530),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107 ze zm.).

Nadzór nad działalnością Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie sprawuje Starosta Żuromiński.

Terenem działania Powiatowego Urzędu Pracy jest obszar 6 gmin:

- Miasta i Gminy Biezuń,
- Gminy Kuczbork,
- Miasta i Gminy Lubowidz,

- Gminy Lutocin,
- Gminy Siemiatkowo,
- Gminy i Miasta Żuromin.

Siedziba Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie mieści się w Żurominie przy ul. Lidzbarskiej 27A.

Powiatowy Urząd Pracy wykonuje zadania samorządu powiatu w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy, do których należy w szczególności:

- 1) pozyskiwanie i realizowanie ofert pracy,
- 2) rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- 3) organizowanie i finansowanie form pomocy określonych w ustawie, w szczególności pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń, staży oraz prac interwencyjnych i robót publicznych,
- 4) kontrola prawidłowości realizowanych form pomocy określonych w ustawie,
- 5) realizacja zadań określonych w ustawie w ramach powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- 6) udzielanie informacji o zakresie form pomocy i możliwości ich zastosowania,
- 7) prowadzenie sprawozdawczości z realizowanych zadań, w tym w zakresie badań ujętych w programie badań statystycznych statystyki publicznej oraz we współpracy z WUP, prowadzenie badań i analiz dotyczących rynku pracy i ewaluacji polityk rynku pracy,
- 8) inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- 9) współdziałanie z powiatowymi radami rynku pracy w zakresie rynku pracy oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy,
- 10) współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, informacji dotyczących form pomocy określonych w ustawie oraz realizacji wobec długotrwale bezrobotnego działań wynikających z porozumienia o współpracy, o którym mowa w art. 198, oraz w zakresie zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- 11) współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 36 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej,
- 12) współpraca z WUP w zakresie świadczenia form pomocy określonych w ustawie,
- 13) współpraca, w szczególności ze szkołami ponadpodstawowymi, uczelniami i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie realizacji poradnictwa zawodowego, w tym promowania uczenia się przez całe życie oraz działań informacyjnych dotyczących wsparcia skierowanego do osób do 30 roku życia,
- 14) wydawanie decyzji o:
 - a) przyznaniu statusu bezrobotnego,
 - b) odmowie przyznania statusu bezrobotnego oraz utracie statusu bezrobotnego,

- c) odmowie przyznania statusu poszukującego pracy oraz utracie statusu poszukującego pracy,
- d) przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu lub wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów,
- e) obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku, stypendium oraz innych nienależnie pobranych świadczeń finansowanych z Funduszu Pracy,
- f) odroczeniu terminu spłaty, rozłożeniu na raty lub umorzeniu części albo całości nienależnie pobranego świadczenia udzielonego z Funduszu Pracy, albo należności z tytułu zwrotu środków przyznanych na finansowanie form pomocy, albo odmowie odroczenia terminu spłaty, rozłożenia na raty lub umorzenia,
- 15) realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
- 16) realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami,
- 17) realizowanie zadań wynikających z umów międzynarodowych i innych porozumień z partnerami zagranicznym w obszarze migracji zarobkowych,
- 18) organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników Urzędu,
- 19) realizacja zadań związanych z Krajowym Funduszem Szkoleniowym,
- 20) opracowywanie i realizowanie programów finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy,
- 21) współpraca z ministrem właściwym do spraw pracy i innymi organami publicznych służb zatrudnienia w zakresie prowadzenia zbiorów danych,
- 22) inicjowanie i realizowanie projektów pilotażowych,
- 23) realizowanie programów regionalnych na podstawie porozumienia zawartego z Wojewódzkim Urzędem Pracy,
- 24) realizowanie kampanii informacyjnych i promujących działania Urzędu,
- 25) inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu identyfikację, dotarcie z informacją o możliwościach skorzystania z form pomocy określonych w ustawie i zmotywowanie do aktywności zawodowej osób niezarejestrowanych, w tym osób biernych zawodowo, samodzielnie lub we współpracy,
- 26) realizowanie projektów w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy, wynikających z programów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Funduszu Pracy,
- 27) prowadzenie internetowego serwisu informacyjnego Urzędu,
- 28) wykonywanie zadań wynikających z ustawy o warunkach dopuszczalności powierzenia pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wynikające z innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

4.5.10. Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy im. Jana Pawła II w Żurominie ma swoją siedzibę w Żurominie przy ul. Kościuszki 2. Przeznaczony jest dla 30 dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną wymagających pomocy i wsparcia niezbędnego do samodzielnego życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Dom stwarza warunki umożliwiające szerszy dostęp do świadczeń: rehabilitacji społecznej, socjoterapii i psychoterapii, opieki pielęgniarstwa i różnych oddziaływań usprawniających oraz tworzy warunki dla zaspokojenia potrzeb rekreacyjno - kulturalnych, samorealizacji, wzbudzania i podtrzymywania samodzielności. Placówka ma również za zadanie kształtowanie i rozwijanie zasad współżycia w środowisku poprzez: uczestniczenie w zajęciach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz utrzymywanie kontaktów z rodzinami uczestników. Ważnym celem placówki jest zapewnienie jak najlepszej integracji społecznej oraz kształtowanie w środowisku lokalnym pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością poprzez współpracę i współdziałanie z samorządem lokalnym, instytucjami i organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, ośrodkami pomocy społecznej, placówkami opieki zdrowotnej, parafiami i innymi osobami prawnymi oraz fizycznymi.

Do zadań Domu należy także trening motywacyjny np.: motywowanie do aktywności i samodzielności, do podejmowania kontaktów społecznych oraz podjęcia terapii i rehabilitacji.

Rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności uczestników niezbędnych do ich możliwie samodzielnego funkcjonowania społecznego dokonuje się poprzez postępowanie wspierająco - aktywizujące, które obejmuje trening umiejętności samoobsługowych, kulinarnych, gospodarowania finansami, zaradności życiowej, umiejętności społecznych, interpersonalnych i relaksacji, a także konstruktywnego rozwiązywania problemów. Postępowanie wspierająco - aktywizujące obejmuje między innymi wspieranie psychoterapeutyczne i edukacyjno-terapeutyczne. Dom służy uczestnikom poradnictwem psychologicznym i socjalnym.

Placówka posiada pomieszczenia i sprzęt niezbędny do realizacji zadań wspierająco-aktywizujących. Prowadzona jest tu różna terapia zajęciowa np.: zajęcia plastyczne, rękodzielnictwo, krawiectwo, zajęcia muzyczne, teatralne, ruchowe, komputerowe, kulinarne i inne.

Na terenie Powiatowego Środowiskowego Domu Pomocy znajdują się:

- gabinet pielęgniarki,
- pokój wyciszeń, służący do indywidualnego poradnictwa psychologicznego i socjalnego,
- sala terapii komputerowej,
- sala terapii gastronomicznej,
- jadalnia,
- sale terapii plastycznej, krawieckiej, rękodzielniczej, muzykoterapii, zajęć teatralnych i ruchowych.

Dom wyposażony jest także w świetlicę, gdzie uczestnicy mile spędzają wolny czas.

Do Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy osoby niepełnosprawne dowożone są 9-osobowym samochodem.

4.6. UZALEŻNIENIA

W ostatnich latach obserwuje się radykalnie pogorszającą się sytuację materialną znacznej części społeczeństwa, a co za tym idzie wzrost zasięgu ubóstwa. Nagły spadek dochodów i utrata pracy, które stały się udziałem wielu polskich rodzin nie sprzyjają rozwojowi rodziny. Okoliczności te wpływają na pogorszenie jakości relacji rodzinnych, mogą prowadzić do aktów przemocy psychofizycznej, braku zrozumienia, pustki emocjonalnej, separacji czy w końcu rozwodów. Niezaspokojone potrzeby rodzą u wszystkich członków rodziny brak życiowej satysfakcji, poczucie frustracji, co wpływa bezpośrednio na jakość wzajemnych interakcji w rodzinie. Pojawiają się sytuacje konfliktowe. Zaistniałe procesy ogólnospołeczne dostarczają wielu zagrożeń, przysparzają cierpień, utrudniają rozwój, nie stwarzają wszystkim jednakowych szans rozwoju i egzystencji. A przecież prawidłowy rozwój i dobre zdrowie fizyczne, psychiczne oraz społeczne w dzieciństwie i młodości oraz ukształtowane w tym okresie umiejętności i zachowania zdrowotne stanowią zasoby dla zdrowia człowieka w dalszych latach życia.

Jednym z najpoważniejszych zagrożeń społecznych w naszym kraju są uzależnienia, rozwijające się szczególnie wśród młodego pokolenia. Mieszkańcy powiatu żuromińskiego mogą korzystać z pomocy specjalisty ds. uzależnień, który dyżuruje w Specjalistycznym Poradnictwie Rodzinnym w Żurominie. Zainteresowane osoby mogą uzyskać informacje na temat możliwości podjęcia leczenia, będą motywowani do podjęcia terapii, udzielana jest też pomoc osobom współuzależnionym.

Tabela 29. Uzależnienie jako powód przyznania pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2022 – 2024

Powód przyznania świadczenia społecznego	2022	2023	2024
Alkoholizm, narkomania	5	4	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego.

Jak wskazują liczby zawarte w powyższej tabeli, na terenie powiatu żuromińskiego wśród powodów przyznawania pomocy społecznej jest też problem alkoholizmu i narkomanii. Jednakże nie jest to częsty powód zgłoszeń klientów ośrodków. Niejednokrotnie członkowie rodzin osób

uzależnionych boją się również agresywnej reakcji ze strony uzależnionego domownika w przypadku ujawnienia sytuacji instytucjom.

4.7 RODZINA DYSFUNKCYJNA

Rodzina jest wyjątkowym środowiskiem wychowawczym, odpowiadającym potrzebom naturalnym dziecka, a przede wszystkim jego potrzebom psychicznym takim jak potrzeba miłości, poczucie bezpieczeństwa i bliskości, przynależności i szacunku, godności i piękna, wzoru i ideału. Rodzina przez zamierzone oddziaływanie opiekuńcze i wychowawcze, a także przez niezamierzony wpływ wynikający z wzajemnych stosunków uczuciowych i zespołu interakcji między członkami oraz wzory osobowe rodziców, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Dzięki tym oddziaływaniom przygotowuje je do samodzielnego życia w społeczeństwie, które podejmuje jako człowiek dorosły. Równocześnie rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy.

Znaczną część klientów pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: nadużywanie alkoholu, zaburzenia systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, odejście bliskiej osoby, zgon współmałżonka, bezrobocie, przemoc domowa, problem w pełnieniu ról rodzicielskich, problem we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. W rodzinie dziecko nawiązuje pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z życia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza domu rodzinnego, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Problem dysfunkcjonalności często łączy się z zaburzeniami równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemami w pełnieniu ról rodzicielskich, problemami z komunikacją społeczną, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym, szkolnym, ujawniającymi się w postaci zachowań buntowniczych, nieprzestrzeganiu norm wartości przez dzieci i młodzież.

Dzieci, wychowujące się w rodzinach, w których występuje przemoc, alkohol, problemy opiekuńczo – wychowawcze, żyją w poczuciu zagrożenia, cierpią i uczą się szczególnych metod postępowania, które utrudniają im życie. Często są ofiarami przemocy fizycznej, psychicznej również stają się ofiarami nadużyć seksualnych. Dzieci z rodzin, w których nadużywa się alkoholu przeżywają bardziej niż inne dzieci zakłócenia w poczuciu bezpieczeństwa. Doświadczają więcej lęku, napięcia, samotności i dezorientacji, zamykają się w sobie, cofają przed ryzykiem i zmianami, nie ufają ludziom. Na tle sytuacji materialnej, warunków mieszkaniowych rodziny nadużywającej alkohol

kształtuje się sytuacja dziecka w domu rodzinnym. Mieszkanie przeważnie ciasne, zaniedbane i niedostatecznie umeblowane powoduje, że dzieci te nie mają miejsca do odrabiania lekcji, przechowania zabawek, pomocy naukowych, drobiazgów. Nie mają możliwości zapraszania kolegów, a obecność wielu osób powoduje wzajemne przeszkadzanie sobie, które doprowadza do konfliktów. Przebywanie w zadymionym mieszkaniu w oparach alkoholu i niedosypianie powoduje u dzieci stany rozwój agresji, a to prowadzi do problemów emocjonalnych. Dzieci te stają się bardziej nerwowe, nie mogą porozumieć się z rówieśnikami. Zaczynają się problemy w szkole. Dzieci osiągają niskie wyniki w nauce, mają trudności w uczeniu się, często są izolowane przez rówieśników. Dzieci alkoholików spotykają się też z odrzuceniem ze strony pijących rodziców. Chociaż rodzice ci okazują czasem miłość, to szybko ją odbierają bądź przemieniają w obojętność lub złość. Odrzucenie i niezrozumienie przez rodziców jest ciężkim urazem, który pozostawia ślad na całe życie. Osoby borykające się z tym problemem niejednokrotnie potrzebują wsparcia emocjonalnego ze strony specjalistów. Odrzucone dziecko sądzi, że skoro rodzice go nie kochają, nie chcą go, to nie zasługuje na dobre traktowanie. Doprowadza to do tego, że taka osoba przez całe życie wstydzi się sama siebie. Dzieci o poczuciu niskiej wartości stawiają sobie bardzo duże wymagania, często ponad ich możliwości i mnóstwo zadań do wykonania, aby udowodnić swoją wartość. Jednak, gdy coś się nie powiedzie załamują się i przekonują, że są nic nie warte. Dzieci te wycofują się z różnych zadań, zakładając z góry, że i tak im nie sprostają. Cechą charakterystyczną dzieciństwa w rodzinie alkoholowej jest uczestnictwo w obwinianiu i oskarżaniu jednej strony za picie drugiej. Poczucie krzywdy i poczucie bycia ofiarą zmusza do szukania winnych. Niekiedy dzieci też obwiniają same siebie i to w sobie doszukują się przyczyny tragedii rodzinnej. U dzieci z takich rodzin występuje rozstrojenie życia uczuciowego, trudności w przeżywaniu lub wyrażaniu uczuć, problemy we współżyciu z innymi ludźmi, trudności adaptacyjne. Często są one płaczliwe, lękliwe, agresywne, wybuchowe. Życie w warunkach długoletniego stresu psychicznego doprowadza do destrukcyjnych wzorów zachowań. Ich stany emocjonalne są bardzo rozchwiane.

Kondycja materialna rodzin dysfunkcyjnych jest zła. Konsekwencją niskich dochodów w rodzinie wielodzietnej są trudności w zaspokajaniu potrzeb na poziomie minimum socjalnego. W rodzinach tych, w mniejszym lub większym natężeniu występuje dysfunkcjonalność w postaci uzależnień, przemocy, długotrwałego bezrobocia czy chorób przewlekłych. Rodzice lub jedno z nich nie przekazują społecznie akceptowanych wzorów postępowania, przejawiając cechy marginalizacji, patologii. Nie osiągają także dochodów umożliwiających zaspokojenie potrzeb członków rodziny, a często jedyną pomoc materialną uzyskują w ośrodku pomocy społecznej.

Działania ukierunkowane na rodzinę problemową powinny być oparte na dążeniach do rozwiązywania indywidualnych problemów jej członków, a także na naprawie różnych systemów, których rodzina jest częścią składową: systemu oświaty, systemu społeczności sąsiedzkiej oraz systemu społeczności zawodowej.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy rodzinom w latach 2022 – 2024

Powód trudnej sytuacji życiowej	2022	2023	2024
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Potrzeba ochrony macierzyństwa	87	82	106
Sieroctwo	0	0	0
Przemoc domowa	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu żuromińskiego.

Jak widać na podstawie analizy danych zawartych w powyższej tabeli liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności różnej natury nie jest bardzo wysoka, ale mimo wsparcia oferowanego z budżetu państwa w postaci świadczenia 800+ na częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka nadal występuje.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie, w oparciu o przepisy Ustawy o pomocy społecznej organizuje i prowadzi Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne dla rodzin naturalnych i zastępczych. Poradnictwo istnieje od 2002 roku, mieszkańcy powiatu mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy prawnika i psychologów (nieodpłatne porady).

Z pomocy specjalistów pracujących w Poradnictwie korzystają:

- członkowie rodzin aktualnie przeżywających problemy,
- członkowie rodzin dysfunkcyjnych: uzależnionych, niewydolnych wychowawczo z powodu m.in.: bezrobocia, trudności finansowych, przemocy, problemów wychowawczych, przewlekłych chorób lub niepełnosprawności, nieprawidłowych postaw życiowych,
- osoby dotknięte wypadkami losowymi: nagłą śmiercią, ciężką chorobą bliskich osób, wypadkami komunikacyjnymi,
- opiekunowie zastępczy i wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Do najczęstszych przyczyn porad w Poradnictwie należą:

- niezaradność życiowa lub poczucie bezradności w obecnie przeżywanej sytuacji,
- problemy prawne,
- zaburzenia emocjonalne, w tym lękowe,
- sytuacje przemocy domowej,
- problemy wychowawcze,

- uzależnienie od alkoholu i narkotyków (zarówno dla osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin),
- zaburzenia zachowania i zaburzenia emocjonalne u dzieci i młodzieży (nadpobudliwość psychoruchowa, lęk, agresja, wagary).

W Poradnictwie udzielane są najczęściej następujące formy pomocy:

- konsultacje indywidualne – psychologiczne, prawne, terapeutyczne,
- spotkania terapeutyczne par, małżeństw i rodzin,
- zajęcia grupowe – psychoedukacja dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Tabela 31. Liczba osób korzystających z porad w latach 2022 – 2024

Gmina	Liczba osób w 2022 roku	Liczba osób w 2023 roku	Liczba osób w 2024 roku
Żuromin	121	106	113
Biezuń	14	20	17
Lutocin	6	11	5
Lubowidz	15	47	38
Kuczbork	12	12	15
Siemiątkowo	5	5	13
Razem	173	201	201

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Z roku na rok obserwuje się wzrost liczby osób korzystających z poradnictwa rodzinnego w różnych formach. Największym zainteresowaniem cieszy się poradnictwo prawne. W Poradnictwie mieści się również punkt Nr 1 Nieodpłatnej Pomocy Prawej w ramach którego udzielono w 2022 roku – 286 porad, 2023 roku – 288 porad i w roku 2024 – 325 porad. Wszystkie formy porad udzielane są bezpłatnie dla wszystkich mieszkańców powiatu żuromińskiego.

4.7.1 System opieki nad dzieckiem

Dzieciństwo to czas beztroski i zabawy. Jednakże nie wszystkie dzieci mogą cieszyć się w pełni tym okresem. Niektóre z nich odczuwają jedynie ból, głód i samotność. Dzieje się tak, gdyż ich rodziny nie zaspokajają ich elementarnych potrzeb, jakimi są:

1. Potrzeba bezpieczeństwa – dziecko nieustannie potrzebuje poczucia bezpieczeństwa, czułego, uspokajającego gestu, by móc normalnie funkcjonować w dorosłym życiu, a ludzie, którym zapewniono poczucie bezpieczeństwa i uczyniono je silnymi w najwcześniejszych latach życia, mają tendencję do pozostania takimi w obliczu jakichkolwiek zagrożeń².
2. Potrzeba przynależności i miłości – dziecko stale potrzebuje miłości, czułości oraz przynależności – zarówno w formie przywiązania do osoby, jak i do miejsca. Nieustannie pyta czy jest kochane, nieustannie szuka dowodów na to. Otrzymanie odpowiedzi na to pytanie, a także znalezienie szukanych dowodów, to niepodważalnie najważniejsze dla jego rozwoju elementy. Rodzice, za pośrednictwem swego zachowania zaspokajają te potrzeby, ale są w stanie tego dokonać tylko wówczas, gdy wzajemne stosunki oparte są na bezwarunkowej miłości³.
3. Potrzeba uznania – to potrzeba kształtowania dodatniej samooceny. Jej brak przejawia się zamknięciem psychologicznym dziecka, lękiem, niedowartościowaniem, zaniżaniem ambicji i własnych możliwości⁴.
4. Potrzeba samorealizacji – już od najwcześniejszych lat dziecko ujawnia potrzebę nieustannego przekraczania tego, co już potrafi, co już może. Jest to efektem wrodzonego pędu do rozwoju. Brak odpowiednich warunków fizycznych, materialnych, jak i psychologicznych otoczenia, powoduje w dziecku ograniczenie tego pędu, a tym samym jego słabszy rozwój⁵.

Zakres obowiązków Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie obejmuje również zadania z dziedziny opieki nad dzieckiem i rodziną. Obowiązek ten Centrum realizuje poprzez:

- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie świadczeń pieniężnych na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia niezawodowym rodzinom zastępczym,
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności poprzez organizowanie opieki i zgłaszanie do ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, kierowanie do placówek opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,

²Maslow Abraham A. „*Motywacja i osobowość*” Warszawa, Instytut Wydawniczy Pax, 1990.

³Ross Campbell „*Twoje dziecko potrzebuje Ciebie*” Kraków, Towarzystwo Krzewienia Etyki Chrześcijańskiej, 1990.

⁴Brejnak Wojciech „*Kocham i wychowuję : poradnik dla rodziców i nauczycieli*” Warszawa, Oficyna Wydaw.- Poligraficzna i Reklamowo-Handlowa Adam, 1993.

⁵M.Grzywak-Kaczyńska „*Potrzeby psychiczne dzieci i ich zaspokajanie w środowisku rodzinnym*”.

- pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu,
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej i rodziny zastępcze,
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie kieruje również dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 32. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2022 – 2024 pochodzące z terenu powiatu żuromińskiego

Wyszczególnienie	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych
2022	6
2023	5
2024	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214) oraz Ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2025 r., poz. 49) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje też pomoc w usamodzielnianiu się wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 33. Pomoc w usamodzielnianiu podopiecznych opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2022 -2024

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń		
	Na usamodzielnianie	Na zagospodarowanie	Na kontynuację nauki
2022	0	0	2
2023	0	0	2
2024	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Tabela 34. Pomoc w usamodzielnianiu podopiecznych opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze w latach 2022 -2024

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń		
	Na usamodzielnianie	Na zagospodarowanie	Na kontynuowanie nauki
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Tabela 35. Pomoc w usamodzielnianiu podopiecznych opuszczających rodziny zastępcze w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń		
	Na usamodzielnianie	Na zagospodarowanie	Na kontynuowanie nauki
2022	7	6	4
2023	1	1	1
2024	2	2	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Tabela 36. Rodziny zastępcze na terenie Powiatu Żuromińskiego w latach 2022 – 2024

Wyszczególnienie	Liczba rodzin zastępczych			
	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2022	25	34	5	7
2023	25	38	7	8
2024	27	45	9	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Na podstawie powyższych informacji kształtuje się obraz szerokiego wachlarza działań, jakie na rzecz opieki nad dzieckiem podejmuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie. Dzięki dużemu zaangażowaniu pracowników i rodzin zastępczych możliwa jest realizacja wielu przedsięwzięć na rzecz dziecka i rodziny.

4.8 BEZDOMNOŚĆ

Zjawisko bezdomności w powiecie żuromińskim nie jest statystycznie problemem ilościowo istotnym. Główną jej przyczyną jest alkohol. Jednak jest to problem społeczny, trudny do rozwiązania. Wyróżnić można bezdomnych z „przymusu” i z „wyboru”. Bezdomni z wyboru – to osoby o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, które nie pozwalają im nigdzie osiedlić się na stałe, zadomowić. Bezdomni z przymusu – to osoby, które ze względów osobistych i ekonomicznych są bezdomne. Osoba bezdomna nie jest w stanie usamodzielnąć się bez właściwego wsparcia ze strony instytucji pomocy społecznej. Brak stałego miejsca zameldowania praktycznie pozbawia osobę bezdomną szans na znalezienie zatrudnienia, a tym samym zdobycie środków na samodzielne życie. Obowiązkiem każdej gminy wynikającym z ustawy o pomocy społecznej jest zapewnienie osobie bezdomnej: schronienia, gorącego posiłku i odzieży dostosowanej do pory roku.

Ustawa o pomocy społecznej w następujący sposób definiuje osobę bezdomną: „osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowane na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym i zameldowane na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”⁶.

Bezdomność, z uwagi na skalę zjawiska, jego złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno – ekonomiczne skutki, jest kwestią społeczną o znaczeniu i zasięgu globalnym, mającym swoje specyficzne, regionalne i lokalne uwarunkowania.

Według materiałów rządowych, najczęstszymi powodami bezdomności są:

- rozpad rodziny,
- eksmisje,
- powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania,
- brak stałych dochodów,
- przemoc domowa,
- brak tolerancji społecznej,
- uzależnienia,
- likwidacja hoteli pracowniczych,
- opuszczenie domu dziecka,
- powrót ze szpitala psychiatrycznego,
- uchodźstwo⁷.

Współwystępujące z bezdomnością wymieniane są najczęściej: alkoholizm, przestępczość, narkomania, dezintegracja rodziny, choroby psychiczne, niedorozwój umysłowy, przemoc domowa,

⁶Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, art. 6 pkt.8

⁷Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Kwestia bezdomności w programie działania MPiPS w latach 1994 – 2001 (raport wstępny)*.

prostytycja, żebractwo, zespół nabytej bezradności, kalectwo i zaniedbane leczenie różnorodnych schorzeń⁸, a także zagrożenia epidemiologiczne.

Istotnym problemem związanym z bezdomnością jest brak wiedzy na temat rzeczywistej liczby osób bezdomnych. Rozbieżności w ustaleniu liczby bezdomnych mogą wynikać z faktu, iż część osób bezdomnych uzyskuje pomoc z kilku źródeł, co powiększa ogólną liczbę osób objętych pomocą. Nie wszyscy zgłaszający się po pomoc żywnościową i medyczną, deklarujący się jako osoby bezdomne, są też sprawdzane, co również zawyża statystyki⁹. W dodatku bezdomni częściej niż inne grupy przemieszczają się po kraju, bądź nie korzystają z oferowanych oficjalnie form pomocy, co dodatkowo utrudnia ich ewidencję¹⁰. Bezdomni zostali objęci ostatnim Spisem Powszechnym, jednak zapewne uzyskane dane nie będą ścisłe – letnia pogoda nie sprzyjała gromadzeniu się bezdomnych w miejscach, w których łatwo było by dokonać spisu (np. dworce, noclegownie).

Problem bezdomności został uznany za na tyle poważny, że w 2010 roku w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej opracowano resortowy „Program Wspierający Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności”, tworzone są bezpłatne infolinie dedykowane bezdomnym, na bieżąco opracowywane są wykazy placówek zapewniających wsparcie osobom bezdomnym, jak również ogłaszane są programy mające na celu powrót osób bezdomnych do społeczności.

Tabela 37. Bezdomność jako powód przyznania pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2022 -2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Bezdomność	11	13	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej informuje, że pomoc bezdomnym należy do zadań własnych każdej gminy. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia, posiłku, ubrania, a także zasiłku celowego na leczenie¹¹.

Gminy mogą zlecać wykonywanie tych zadań organizacjom pozarządowym. Organizacje pozarządowe opierają się również na środkach pozyskiwanych od prywatnych sponsorów i darczyńców. Prowadzą one różnorodną działalność na rzecz bezdomnych, w tym placówki typu stacjonarnego (schroniska, domy dla samotnych matek, noclegownie), a także placówki pomocy doraźnej – jadłodajnie, punkty pomocy medycznej, sanitarnej oraz rzeczowej, domy dziennego pobytu, świetlice. Podejmują się także realizacji różnorodnych świadczeń na rzecz bezdomnych, m.in. udzielania pomocy prawnej, psychologicznej, w załatwianiu spraw urzędowych, w poszukiwaniu

⁸j.w.

⁹K. W. Frieske, *O potrzebie...*, str. 13.

¹⁰Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Kwestia bezdomności...*

¹¹ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, „*Kwestia bezdomności w programie działania MPiPS w latach 1994 – 2001*” (raport wstępny).

miejsce pracy i stałych miejsc zamieszkania, a także umożliwiania udziału w imprezach o charakterze kulturalnym i wyprowadzania z izolacji i alienacji społecznej¹².

Zadania w zakresie pomocy bezdomnym w powiecie żuromińskim realizują głównie Miejskie oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego. Pomoc instytucji tych koncentruje się głównie na dożywianiu osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

4.9 PRZESTĘPCZOŚĆ

Czynnikiem niezwykle ważnym w życiu człowieka jest poczucie bezpieczeństwa. Każdy człowiek, żyjący w społeczeństwie – we wspólnocie państwa, miasta czy osady, doświadcza (jako uczestnik bądź obserwator) pozytywnych i negatywnych zjawisk zachodzących w społeczeństwie. Styka się bezpośrednio lub poprzez media z osobami uzależnionymi od alkoholu czy narkotyków. Czyta o mafii i przestępczości zorganizowanej. Strach przed przestępczością stał się zjawiskiem ważnym społecznie¹³.

Liczba przestępstw w Polsce jest niemal dwukrotnie mniejsza niż 20 lat temu, a przeciętny podejrzany jest znacznie starszy niż był wtedy. Przez pojęcie przestępczość rozumie się zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego,
- wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu¹⁴.

Przestępczość rozpatrywana może być z punktu widzenia jej rozległości, intensywności, struktury i dynamiki. Przestępczość i jej poziom determinuje wiele czynników. Wśród czynników kryminogennych można wyodrębnić czynniki o charakterze:

- szczególnym:

cechy osobiste przestępcy, układy sytuacyjne, zachwianie równowagi psychicznej, frustracje jednostek, grupy społecznej, rozpad więzi nieformalnych, nieomagi w działaniu organizacji formalnych, alkoholizm, rodziny dysfunkcyjne, wadliwe działania systemu oświatowego i wychowawczego.

- ogólnym:

niesprawiedliwość i konflikty społeczne, nierówny podział bogactw, niski stan zdrowotny społeczeństwa, dominacja jednej grupy społecznej nad innymi – opierająca się jedynie na bogactwie lub posiadaniu siły czy władzy, frustracja wywołana niespełnieniem podstawowych potrzeb związanych z egzystencją ludzką, masowy wyzysk, nierówne możliwości życiowe i nieszczęścia

¹² por. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Kwestia bezdomności...*

¹³ B. Hołys, *Wikrymologia*, Warszawa 1997, s. 396..

¹⁴ pl.wikipedia.org

powodowane przez człowieka, rygorystyczność kodeksów i przepisów prawnych pozostających w niezgodzie z poglądami społeczeństwa, przestarzałe lub nieprzychylne ludziom ustawodawstwa stosowane w sposób sztywny wobec wielu warstw społecznych¹⁵.

Przestępczość nabiera szczególnego znaczenia, jeśli występuje wśród nieletnich. Co jakiś czas wstrząśnięci jesteśmy zachowaniem młodych ludzi przepełnionym agresją. Przestępczość młodzieży jest od wielu lat przedmiotem szczególnego zainteresowania kryminologów. W powiecie żuromińskim udział młodzieży w ogólnej liczbie sprawców przestępstw stanowi około 3%. Przestępstwa, jakie popełnili nieletni to m.in. kradzież mienia, uszkodzenie ciała, wymuszenia, posiadanie narkotyków itp.

Przedstawione poniżej dane charakteryzują poruszany problem w odniesieniu do powiatu żuromińskiego.

Tabela 38. Kategorie przestępstw popełnianych ogółem i przez nieletnich na terenie Powiatu Żuromińskiego w latach 2022-2024

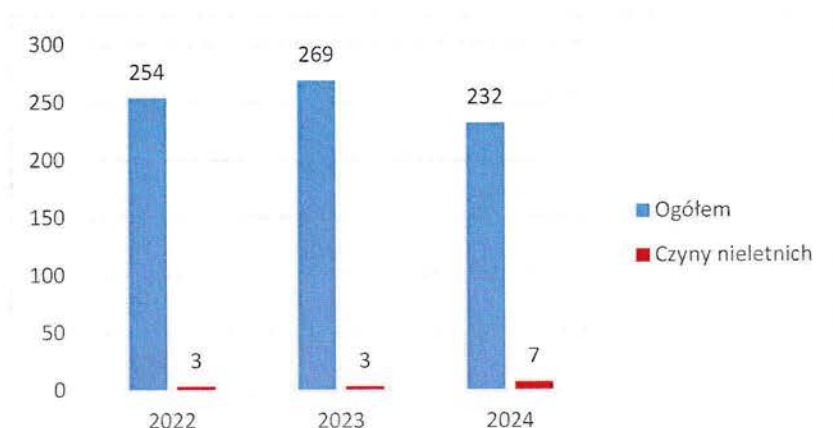
Kategorie przestępstw	Ogółem			Czyny nieletnich		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Kradzież mienia	42	51	29	1	1	1
Kradzież z włamaniem	20	26	18	0	0	0
Bójka, pobicie	4	5	2	0	1	0
Uszkodzenie ciała	14	6	11	0	0	1
Wymuszenie rozbójnicze i rozbój oraz kradzież rozbójnicza	2	2	2	0	0	1
Groźby karalne	12	20	21	0	0	1
Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza na służbie	2	2	0	0	0	0
Uszkodzenie mienia	23	25	22	1	1	1
Przestępstwa drogowe oraz kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu	96	78	80	0	0	1
Paserstwo	1	0	1	0	0	0
Posiadanie narkotyków	10	9	9	1	0	1
Przemoc domowa	28	44	36	0	0	0
Naruszenie nietykalności cielesnej	0	1	1	0	0	0
RAZEM	254	269	232	3	3	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Żurominie.

Zauważyć należy, iż przestępstwa dokonane przez nieletnich w większości mają charakter kryminalny. Najczęściej dokonywanymi wykroczeniami w przypadku nieletnich są kradzieże mienia i uszkodzenie mienia, sporadycznie zaś groźby karalne rozbój i uszkodzenie ciała.

¹⁵pl.wikipedia.org

Wykres 4. Przestępczość ogółem i przestępczość nieletnich na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2022 -2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Żurominie.

Doświadczenia pracowników Komendy Powiatowej Policji w Żurominie pokazują, że nieletni nie mają skrupułów przed popełnieniem następnego czynu mimo, iż wobec nich stosowano już środki wychowawcze. Postawa taka wynikać może z poczucia bezkarności i domniemania, iż pozostałe środki – nawet te bardziej restrykcyjne – będą również mało dolegliwe wobec nieletnich przestępców.

Jednym z głównych zajęć KPP w Żurominie jest dbanie o bezpieczeństwo na drogach. Położenie powiatu żuromińskiego w województwie o znacznym natężeniu ruchu drogowego jest jedną z przyczyn, dla której szczególnie dbać należy o bezpieczeństwo podróżnych.

Głównymi przyczynami wypadków drogowych są:

- niezachowanie bezpiecznej odległości,
- niedostosowanie prędkości do warunków,
- nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu,
- nieustąpienie pierwszeństwa pieszym,
- nieprawidłowe wyprzedzanie.

Niebagatelny wpływ na poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym ma stan trzeźwości użytkowników ruchu drogowego. Pomimo zaostrenia sankcji za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, przestępczość w tej kategorii nadal utrzymuje się na wysokim poziomie.

5. Analiza SWOT

Przedstawiona poniżej analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) została przeprowadzona w oparciu o następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo,
- rodzina, dzieci, przemoc domowa,
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne,

- niepełnosprawność, starość,
- marginalizacja społeczna.

Bezrobocie i ubóstwo

Mocne strony	Słabe strony
– Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne i działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w powiecie, – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, – pozyskiwanie środków finansowych z funduszy UE (m.in. na przeciwdziałanie bezrobociu), – efektywna aktywizacja zawodowa, – dobra współpraca pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie powiatu zajmującymi się pomocą społeczną, – duże zasoby ludzkie.	– Dziedziczność bezrobocia, – niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem, – emigracja wewnątrzkrajowa młodej wykształconej kadry do większych aglomeracji, – utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia w stosunku do poziomu krajowego, – udział osób pracujących w szarej strefie.
Szanse	Zagrożenia
– Zainteresowanie przedsiębiorców wolnymi terenami inwestycyjnymi, – możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej, – aktywność organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej, – wdrożenie spójnych i przejrzystych przepisów prawnych sprzyjających rozwojowi sektora małych i średnich przedsiębiorstw.	– Nadmierne obciążenia finansowe firm, wysokie koszty pracy – podatki, ZUS, – odpływ ludzi w wieku produkcyjnym do szybciej rozwijających się i atrakcyjniejszych regionów Polski lub krajów Unii Europejskiej, – niski przyrost nowych miejsc pracy.

Rodzina, dzieci, przemoc domowa

Mocne strony	Słabe strony
– Dobra znajomość środowiska, w tym osób i rodzin objętych wykluczeniem społecznym, – dobra współpraca z placówkami zajmującymi się sprawami rodziny zarówno na terenie powiatu, jak i poza nim, – odpowiednio wykwalifikowana kadra, – dobra lokalizacja ośrodków pomocy społecznej, – praca z dziećmi już od najmłodszych lat poprzez prowadzone programy profilaktyczne, organizowanie wolnego	– Zbyt małe zainteresowanie pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, – rosnąca liczba dzieci umieszczanych w pieczy, – brak programów zwiększających świadomość społeczną w zakresie profilaktyki dot. dysfunkcji, – niechęć sprawców przemocy domowej do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym, – utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia, – uzależnienia,

czasu i wypoczynku, – upowszechnianie informacji na temat rodzicielstwa zastępczego, – dostęp do poradnictwa specjalistycznego, – prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej.	– konsumpcyjny styl życia, – rozluźnienie więzi rodzinnych, – wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych.
Szanse	Zagrożenia
– Poradnictwo rodzinne dostosowane do potrzeb poszczególnych rodzin, – zainteresowanie rodzicielstwem zastępczym w powiecie żuromińskim, – wzorzec rodziny wielopokoleniowej, – wzrost poziomu wykształcenia społeczności, – wzrost świadomości społecznej w zakresie przemocy domowej, – budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny.	– Wzrastająca liczba rodzin z dysfunkcjami w powiecie wymagających specjalistycznego wsparcia, – ucieczka w uzależnienia (alkohol, narkotyki), – wysoka liczba osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy, – ukrywanie przemocy domowej i rówieśniczej, – trudności w znalezieniu zatrudnienia, – pogłębiające się patologie społeczne i bierność osób zagrożonych nimi.

Zdrowie, uzależnienia i bezpieczeństwo publiczne

Mocne strony	Słabe strony
– Działania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, – zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy prawnej i psychologicznej, – prowadzenie działań profilaktycznych przez samorząd m.in. w placówkach oświatowych, – działania na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa prowadzone przez samorząd powiatowy.	– Długi czas oczekiwania na miejsce w placówce odwykowej, – ukrywanie problemu przez osoby uzależnione i ich rodziny, – niska świadomość istniejącego problemu bądź nieświadomość problemu, – nieskuteczne działania wobec nieletnich sięgających po używki.
Szanse	Zagrożenia
– Wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia, – wzrost znaczenia i wdrażanie profilaktyki osób biorących udział w wychowaniu dzieci i młodzieży, – wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców powiatu, – dbanie o poprawę stanu środowiska.	– Dziedziczenie postaw, zachowań rodziców uzależnionych, – wzrost uzależnień behawioralnych (Internet, zakupy, hazard itp.) – zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży uzależnionych, – brak bezpieczeństwa emocjonalnego, stresujący tryb życia (ciągła troska o utrzymanie pracy).

Niepełnosprawność, starość

Mocne strony	Słabe strony
– Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, – funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej, – funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej, – funkcjonowanie Powiatowego Środowiskowego Domu Pomocy, – dostępność infrastruktury społecznej dla seniorów i osób niepełnosprawnych, – realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz programu „Aktywny samorząd”, – rosnący poziom świadomości społecznej na temat niepełnosprawności, – profesjonalna kadra nauczycieli uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, – funkcjonujące kluby seniora.	– Mało miejsc na otwartym rynku pracy, – występowanie barier funkcjonalnych w budynkach użyteczności publicznej, – ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych i rehabilitacji, – niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, – brak umiejętności korzystania z nowych technologii u seniorów.
Szanse	Zagrożenia
– Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, – edukowanie w rozumieniu potrzeb niepełnosprawnych, – oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów, – polityka senioralna gmin.	– Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych korzystających z instytucji pomocowych, – obwarowania prawne i wynikający z tego nadmierny formalizm, – mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych, – niekorzystne dla osób niepełnosprawnych zmiany na rynku pracy.

Marginalizacja społeczna

Mocne strony	Słabe strony
– Dobra współpraca pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie powiatu zajmującymi się pomocą społeczną, – wspólna realizacja programów prewencyjnych i profilaktycznych na rzecz przeciwdziałaniu przestępczości.	– Roszczeniowość postaw, – dziedziczenie ubóstw.
Szanse	Zagrożenia
– Zwiększony zasięg profilaktyki wśród najmłodszych, – wzrost gospodarczy, – zmiana nastawienia społecznego.	– Rozwarstwienie społeczeństwa, – negatywne wzorce zachowań w rodzinach, – dziedziczona bezradność społeczna.

Diagnoza przeprowadzona w celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powiatu żuromińskiego obejmowała kilkanaście zagadnień i pozwoliła wskazać poniżej przedstawione obszary problemowe.

Zmiany demograficzne, problem starzenia się ludności

Powiat żuromiński charakteryzuje się znacznym odsetkiem mieszkańców w wieku produkcyjnym, a zachodzące na jego terenie procesy demograficzne są coraz mniej korzystne poprzez zwiększający się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Z roku na rok rośnie liczba osób w najstarszej grupie wiekowej i zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga w coraz większym zakresie dostosowywania do potrzeb osób starszych oferty usług społecznych, w tym pomocy materialnej i rzeczowej, usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz oferty spędzania czasu wolnego.

Niepelnosprawność

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji powiatu może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na choroby i ryzyko niepełnosprawności. Zjawisko to jest już widoczne w sprawozdaniach ośrodków pomocy społecznej, z których wynika, że drugim powodem przyznawania pomocy społecznej w powiecie była niepełnosprawność.

Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaplanować działania, które z jednej strony będą łagodziły problemy i ułatwiały funkcjonowanie osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym, np. poprzez tworzenie wolontariatu, opieki wytnieniowej, zapewnienia dostępu do usług medycznych, opiekuńczych, systematyczne łamanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej ułatwiały powrót części osób do aktywnego udziału w życiu społecznym poprzez rehabilitację.

Rodzina, sytuacja dziecka

Analiza sytuacji rodzin mieszkających w powiecie żuromińskim wykazała, że głównym problemem, z którym nie mogą sobie poradzić bez wsparcia instytucji pomocowych jest ubóstwo. Ponadto do najważniejszych problemów należą: oprócz chorób i niepełnosprawności, problemy wynikające z bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz bezrobocie.

Jeśli chodzi o sytuację dzieci i młodzieży, dla tej grupy alternatywne formy spędzania czasu wolnego są ograniczone, bądź niedostosowane do potrzeb i oczekiwań młodych ludzi i ich rodziców, co szczególnie widoczne jest w czasach, gdy nowe technologie wymuszają coraz szybsze zmiany w

stylu życia. Na sytuację dziecka w powiecie rzutują głównie problemy, z którymi zmagają się rodziny, tj. dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, ubóstwo i uzależnienia.

W działaniach samorządu powiatu żuromińskiego szczególne znaczenie powinny mieć również inicjatywy zapewniające bezpieczeństwo i dobro dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca, na instytucjonalną w postaci placówek opiekuńczo-wychowawczych (domy dziecka).

Ubóstwo i bezrobocie, problemy zagrożenia marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Powiat żuromiński charakteryzuje się co prawda niskim poziomem bezrobocia, ale jednocześnie głównym powodem przyznawania pomocy społecznej jest ubóstwo. Oznacza to, że sporo rodzin z terenu powiatu nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb oraz, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego. Długotrwałe ubóstwo, czasem spowodowane bezrobociem, a niekiedy trudną do przezwyciężenia życiową bezradnością, wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Ograniczone możliwości zaspokojenia potrzeb powodują drastyczny spadek poziomu życia rodziny i mogą prowadzić do powstawania następnych niekorzystnych zjawisk: bezradności, alkoholizmu, przemocy domowej, osłabienia więzi rodzinnych czy nawet przestępczości. Szczególnie niepokojącym następstwem tego zjawiska jest dziedziczenie biedy.

Łagodzeniem problemów związanych z występowaniem długotrwałych chorób, ubóstwa czy bezradności życiowej zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej funkcjonujące na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Aktywność społeczna i obywatelska

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnych społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz jakość kadr i służb pomocowych. Samorząd powiatu żuromińskiego powinien nadal rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Dość duża liczba organizacji pozarządowych w powiecie powinna być równoznaczna z jakością działania tego sektora i przynosić wymierne efekty w podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Współpraca z samorządem i instytucjami działającymi w powiecie jest do tego celu niezbędna.

Nie należy równocześnie zapominać o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkach Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych,

realizowanych projektów socjalnych, m.in. także przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.

6. Wdrażanie Strategii. Misja, priorytety i cele operacyjne.

Wizja rozwoju powiatu żuromińskiego zawarta w aktualizacji strategii jego rozwoju na lata 2025 – 2032 opisuje przyszły pożądany stan, wynikający z aspiracji społeczności powiatu, do osiągnięcia którego dążyć będą samorządy terytorialne tego terenu, a przede wszystkim samorząd powiatowy. Dla osiągnięcia zakładanych celów została sformułowana wizja, która brzmi:

Stwarzanie społeczności lokalnej możliwości pozytywnego rozwiązania trudnych sytuacji życiowych, przy zapewnieniu dialogu społecznego i współpracy wszystkich partnerów z wykorzystaniem wszystkich dostępnych zasobów, możliwości i wiedzy.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

Podjęmowanie działań zmierzających do poprawy życia mieszkańców powiatu żuromińskiego.

Okres programowania niniejszej strategii i poszczególnych przyjętych działań przypada na lata 2025 – 2032. Wytyczne cele strategii zostaną zrealizowane przy wykorzystaniu instytucji i organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej m.in.:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie,
- Starostwo Powiatowe w Żurominie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie,
- Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu,
- Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Sąd Rejonowy w Mławie,
- Komenda Powiatowa Policji w Żurominie,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Urzędy Miast i Gmin,
- placówki służby zdrowia,

- kościoły,
- przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie,
- media,
- zainteresowane osoby,
- instytucje i organizacje pozarządowe.

Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Tabela 39. Cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań

Cel strategiczny 1. Rozwój opieki nad dzieckiem i rodziną				
Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Czas realizacji	Realizator
1. Pomoc rodzinom w kryzysie, zapewnienie pieczy i wsparcia dzieciom pozbawionym opieki.	1. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie rodzinnej formy pieczy zastępczej. 2. Zapewnienie rodzinom i dzieciom dostępu do specjalistycznego poradnictwa (w szczególności psychologicznego i prawnego). 3. Podejmowanie działań edukacyjnych, informacyjnych, interwencyjnych służących zapobieganiu problemom rodzin bądź rozwiązywaniu ich we wczesnym stadium. 4. Zaopatrzenie w pomoce ułatwiające dzieciom niepełnosprawnym i normalne funkcjonowanie w społeczeństwie (sprzęt rehabilitacyjny, turnus rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze).	1. Liczba kampanii, spotkań tematycznych, liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, liczba rodzin zastępczych. 2. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa (w tym liczba rodzin zastępczych i dzieci). 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia zapobieganiu problemom rodzin. 4. Liczba dzieci niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia.	Działania ciągłe	PCPR, PPP
2. Wspieranie dzieci i młodzieży w procesie kształcenia i wszechstronnego rozwoju	1. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych na terenie powiatu. 2. Poszerzenie oferty edukacyjnej szkół i dostosowanie jej do potrzeb rynku pracy. 3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych.	1. Liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pedagogiczna. 2. Wykaz nowych kierunków w ofercie edukacyjnej szkół. 3. Liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, liczba dzieci	Działania ciągłe	Szkoły, PPP

		uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych.		
3. Pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze	1. Przyznawanie pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych pomocy, w tym pieniężnej, na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, rzeczowej na zagospodarowanie oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. 2. Rozwijanie systemu wsparcia dla usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej, w szczególności przez świadczenie poradnictwa, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, aktywizację zawodową.	1. Liczba wychowanków, którym przyznano pomoc pieniężną na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, rzeczową na zagospodarowanie oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych. 2. Liczba osób usamodzielnionych, którym udzielono pomocy.	Działania ciągłe	PCPR
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej	1. Zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego dla osób i rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanią i przemocą domową. 2. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia. 3. Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. 4. Promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu, narkomanii, przestępczości i eliminowaniu skutków niedostosowania społecznego wśród rodzin, dzieci i	1. Liczba osób i rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanią i przemocą domową, którym udzielono wsparcia psychologicznego i prawnego. 2. Liczba osób dotkniętych przemocą domową, którym zapewniono schronienie. 3. Liczba programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej i liczba osób w nich uczestniczących. 4. Liczba kampanii i materiałów informacyjnych dystrybuowanych wśród	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR, PPP, Urzędy Gmin, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu, zainteresowane organizacje pozarządowe, szkoły, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zespoły interdyscyplinarne, policja, sąd, społeczność lokalna.

	młodzieży. 5. Wsparcie i rozwój ruchów samopomocowych i grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej.	mieszkańców powiatu. 5. Liczba grup samopomocowych i grup wsparcia oraz liczba osób w nich uczestniczących.		
--	---	--	--	--

Podmioty odpowiedzialne za realizację i partnerzy: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Urzędy Gmin, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu, zainteresowane organizacje pozarządowe, szkoły, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zespoły interdyscyplinarne, policja, sąd, społeczność lokalna.

Źródła finansowania: Budżet samorządowy, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. z Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inne programy i granty, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Cel strategiczny 2. Ograniczenie zjawiska bezrobocia w powiecie				
Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Czas realizacji	Realizator
1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, promocja przedsiębiorczości i ekonomii społecznej	1. Monitorowanie zjawiska bezrobocia w powiecie. 2. Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia. 3. Udzielanie wsparcia osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu zatrudnienia i zdobyciu nowych kwalifikacji z wykorzystaniem instrumentów rynku pracy. 4. Organizowanie i finansowanie szkoleń osobom bezrobotnym i poszukującym pracy. 5. Współpraca Urzędu Pracy z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy,	1. Liczba osób bezrobotnych w powiecie, w tym liczba kobiet. Liczba osób długotrwale bezrobotnych. 2. Liczba przyznawanych i wypłacanych zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia. 3. Liczba osób objętych instrumentami rynku pracy. 4. Liczba szkoleń dla osób bezrobotnych i liczba osób bezrobotnych objętych szkoleniami. 5. Liczba upowszechnionych ofert pracy, informacji o	Działania ciągłe	Powiatowy Urząd Pracy

	informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.	wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.		
2. Zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do zasobów rynku pracy	1. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych. 2. Prowadzenie doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy. 3. Współpraca z pracodawcami z terenu powiatu w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. 4. Dofinansowania np. rozpoczęcia działalności gospodarczej i pomoc w trakcie jej prowadzenia oraz inne formy finansowego wsparcia.	1. Liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych 2. Liczba osób niepełnosprawnych objętych różnymi formami aktywizacji zawodowej 3. Liczba utworzonych miejsc pracy 4. Liczba form i wysokość finansowego wsparcia.	Działania ciągłe	Powiatowy Urząd Pracy

Podmioty odpowiedzialne za realizację i partnerzy: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, gminy z terenu powiatu, zainteresowane organizacje pozarządowe, pracodawcy,

Źródła finansowania: Budżet samorządowy, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. z Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inne programy i granty, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym				
Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Czas realizacji	Realizator
1. Zwiększenie aktywności społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.	1. Monitorowanie warunków funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w powiecie. 2. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych. 3. Realizacja programów, projektów z zakresu aktywizacji i integracji społecznej osób starszych oraz niepełnosprawnych finansowanych z różnych źródeł. 4. Likwidowanie barier architektonicznych, technicznych, transportowych i w komunikowaniu się, w tym w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w obiektach użyteczności publicznej. 5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.	1. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu. 2. Liczba osób objętych ofertą klubów seniora i domów dziennego pobytu. 3. Liczba programów, projektów i liczba osób w nich uczestniczących. 4. Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych, transportowych i w komunikowaniu się. 5. Liczba ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz liczba osób uczestniczących.	Działania ciągłe	PCPR, Urzędy Gmin, instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych
2. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	1. Monitorowanie procesu orzekania o niepełnosprawności w powiecie przez PZON. 2. Podejmowanie działań na rzecz poszerzenia oferty usług rehabilitacji społecznej w powiecie.	1. Liczba osób z orzeczoną niepełnosprawnością wydaną przez PZON. 2. Liczba osób niepełnosprawnych objętych dofinansowaniem ze środków PFRON.	Działania ciągłe	PZON, PCPR

Podmioty odpowiedzialne za realizację i partnerzy: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu, zainteresowane organizacje pozarządowe, inne jednostki organizacyjne powiatu, społeczność lokalna.

Źródła finansowania: Budżet samorządowy, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. z Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inne programy i granty, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Cel strategiczny 4. Dbalność o bezpieczeństwo mieszkańców powiatu				
Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Czas realizacji	Realizator
1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu	1. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych oraz edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom. 2. Podejmowanie przez jednostki powiatowe współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 3. Zapewnienie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa w tym bezpieczeństwa na drodze.	1. Liczba i rodzaj podjętych działań profilaktycznych oraz edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom. 2. Liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich. 3. Liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.	Działania ciągłe	Policja, Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin

Podmioty odpowiedzialne za realizację i partnerzy: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu, zainteresowane organizacje pozarządowe, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zespoły interdyscyplinarne, policja, sąd, społeczność lokalna.

Źródła finansowania: Budżet samorządowy, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. z Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inne programy i granty, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

Cel strategiczny 5. Profilaktyka zdrowia i ochrona zdrowia

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźniki realizacji	Cel realizacji	Realizator
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług	1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji. 2. Rozwój usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 3. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 4. Rozwój współpracy w zakresie realizowania zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych z jednostkami funkcjonującymi na terenie powiatu, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.	1. Liczba zorganizowanych szkoleń dla kadr pomocy społecznej z terenu powiatu. 2. Liczba usług elektronicznych w obszarze wsparcia społecznego. 3. Liczba i wartość przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych. 4. Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom.	Działania ciągłe	PCPR, Starostwo Powiatowe, Szpital
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.	1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne powiatu. 2. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, koordynacja i wspieranie wspólnych działań. Zwiększenie wsparcia merytorycznego dla organizacji pozarządowych i społecznych. 3. Powiatowy program współpracy z organizacjami pozarządowymi.	1. Liczba i rodzaj podjętych działań służących aktywizacji społecznej mieszkańców powiatu w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. 2. Liczba wspieranych przez samorząd organizacji pozarządowych. 3. Realizacja programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w danym roku.		PCPR, Starostwo Powiatowe

Podmioty odpowiedzialne za realizację i partnerzy: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu, zainteresowane organizacje pozarządowe, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zespoły interdyscyplinarne, policja, sąd, społeczność lokalna.

Źródła finansowania: Budżet samorządowy, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. z Unii Europejskiej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, inne programy i granty, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

7. Prognoza zmian

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

Cele strategiczne	Prognoza zmian
Cel strategiczny 1. Rozwój opieki nad dzieckiem i rodziną.	Sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, który w momencie wystąpienia kryzysu w rodzinie przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając rodziny i dziecka z własnymi problemami. Wspiera on także osoby usamodzielniane. Efektem realizacji działań powinien być również sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej.
Cel strategiczny 2. Ograniczanie zjawiska bezrobocia w powiecie.	Wzrost liczby osób zaktywizowanych. Podniesienie jakości usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy.
Cel strategiczny 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i pomoc osobom starszym oraz osobom niepełnosprawnym.	Zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym. Podniesienie jakości świadczonych im usług. Ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia. Zwiększenie liczby osób samodzielnych i zatrudnionych.
Cel strategiczny 4. Dbałość o bezpieczeństwo mieszkańców powiatu.	Zmniejszenie zagrożenia przestępczością, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu.
Cel strategiczny 5. Profilaktyka zdrowia i ochrona zdrowia.	Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu, sprawnie funkcjonujący system ochrony zdrowia mieszkańców powiatu.

8. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żuromińskim na lata 2025-2032 będą pochodzić z:

- a) budżetu powiatu żuromińskiego (w tym jednostek organizacyjnych powiatu),
- b) budżetu państwa w ramach dotacji na zadania własne,
- c) budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- d) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- e) Funduszy Europejskich,
- f) innych programów i grantów.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na złożoność i różnorodność zadań strategicznych wymagających nakładów finansowych, długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Bieżący monitoring Strategii służyć ma nie tylko nadzorowaniu realizacji zawartych w niej założeń, ale również aktualizacji potrzeb oraz wskazywaniu źródeł ich finansowania w zależności od aktualnie pojawiających się możliwości.

9. Wdrażanie strategii, monitoring, ewaluacja

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żuromińskiego na lata 2025-2032 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

Monitoring zapisów strategicznych będzie polegał na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań.

Strategia będzie oceniała poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na 2 lata. Ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w powiecie Centrum przekaze Zarządowi Powiatu w sprawozdaniu rocznym jednostki.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane wskaźniki realizacji celów strategicznych. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających

z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

10. Zakończenie

Opracowana Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2032 to dokument stanowiący lokalny element polityki społecznej państwa. Pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów strategicznych, co powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych. Cele strategiczne zawarte w niniejszej strategii sformułowane zostały w oparciu o analizę sytuacji społecznej powiatu, co pozwoliło na dokładne określenie najistotniejszych problemów społecznych. Sukces w działaniach na rzecz wdrażania strategii będzie zapewniony tylko wówczas, gdy zawiązane i realizowane będzie szeroko rozumiane partnerstwo wielu instytucji. Strategia jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami powiatu i wymogami prawa. Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

STAROSTA ŻUROMIŃSKI

mgr Jerzy Rzymowski